№ 8 ՈՒՐԲԱԹ, 15 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

1910

ԵՐԵՍՈՒՆՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՈՒՐԲԱԹ, 15 ՅՈՒՆՎԱՐԻ № 8

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւնները ընդունւում է ամեն ժամ.
Յայտարարութիւնների համար վճարում են երեսանիշ տողատեղից 10 կոպէկ.
Տպարանի տելեֆօն № 228

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

ՆԵՐԿԱՅ 1910 ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(38-ՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 րուբլի է, 11 ամսվանը 10 ր., 10 ամսվանը 9 ր., 9 ամսվանը 8 ր., 8 ամսվանը 7 ր., 7 և 6 ամսվանը 6 ր., 5 ամսվանը 5 ր., 4 ամսվանը 4 ր., 3 ամսվանը 3 ր., 1 ամսվանը 80 կ. և 20 կ. պօստի ծախք։

Ամերիկայի բաժանորդները պէտք վճարեն տարեկան 6 դօլլար. Եւրոպայի բաժանորդները՝ 30 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները 10 րուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները՝ 120 ղրուշ։

Հասցէները փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն և մինչև ժամանակ 40 կ. նամականիշ։

Ի նկատի ունենալով, [illegible] բաժանորդագրվելու [illegible] հասցէով [illegible] ձեռք բերելու խմբագրութեան [illegible] խնդրում է բաժանորդ գրվել ժամանակին։

Մեր հասցէն. ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ». Սերգիեւսկայա փողոց TIFLIS, Rédaction du journal «MSCHAK».

ԱՊԱԺԻՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

ՊԱՏՐԱՍՏՎՈՒՄ Է ԵՒ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆՎԱՐԻ 20—25-ը

Լոյս կը տեսնի

„ԱՐՈՐ"

Ընդհանուր-գրականական, գեղարուեստական եւ գիտական ամսագիր

Բաժնեկոտ համար բաղկացած 6 թերթից (192 էջերից in quarto)։ Բաժանորդագրութիւնն ընդունվում է [illegible] «Արոր» տարեկան բաժանորդագինն է 6 րուբլի։

«Մշակի» բաժանորդների համար՝ 4 րուբլի. Արտասահման՝ 20 ֆրանկ կամ 8 րուբլի, իսկ «Մշակի» բաժանորդների համար 13 ֆրանկ կամ 5 րուբլի։

Ծանօթ.—Կ[illegible] «Մշակի» բաժանորդներից շատերը ուղարկել են «Արորի» բաժանորդագինը՝ 3 ր., փոխանակ 4 րուբլու։ Խնդրվում է ուղարկել պակասորդ 1 րուբլին։

Դրամ և գրաւոր ուղարկել պէտք է՝ Тифлисъ, въ контору газ. „Мшакъ". Для передачи редакціи журнала „АРОРЪ", կամ Tiflis, Rédaction du journal „Mschak", pour „Aror". Թիֆլիս, գրասենեակ «Մշակի», յանձնել «Արորին»։ 0—3

Թիֆլիսի Ժողովարան

Աւագների խորհուրդը յայտնում է ի տեղեկութիւն պ. պ. անդամների, որ, համաձայն Ժողովարանի կանօնագրութեան § 25-ի, ուրբաթ, յունվարի 15-ին, տեղի կունենայ

Տարեկան ընդհ. ժողով

Զբաղմունքի առարկաներն են.—1) 1909 թ. հաշւի քննութիւնը՝ վերաստուգիչ յանձնաժողովի եզրակացութեան հետ միասին, 2) 1910 թ. նախահաշւի հաստատումը, 3) Աւագների և կանդիդատների ընտրութիւն 1910 թ. համար, 4) Վերաստուգիչ յանձնաժողովի անդամների և նրանց կանդիդատների ընտրութիւն 1910 թ. համար։

Ընդհ. ժողովի սկիզբը երեկ. ժ. 9-ին։

(3, 10, 15) (առ.) 3. 3—3

ԽՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Մի քանի ժամանակ առաջ լուրեր հասան, թէ Պարսկաստանի հիւսիսային մասերում նկատվում են թշնամական յարաբերութիւններ պարսկական և թուրքական տարրերի միջև։

Այս օրերս մենք զետեղեցինք հաղորդագրութիւններ Նոր-Բուխարայից շիա և սիւննի աղանդաւորների միջև ծագած հակասութիւնների մասին։

Մի դէպքում ցեղական-ազգագրական, միւս դէպքում կրօնական տարբերութիւնը հանդիսացել են իբրև առիթներ անախորժ շփումների համար։

Երկու դէպքն էլ տխուր և ցաւալի երևոյթներ են—մնացորդ այն հակակուլտուրական զգացումների, որոնք սնվել և զարգացել են ցեղական և դաւանաբանական խտրութիւնների անհաշտելիութեան գաղափարով։

Պատմութեան շատ էջերը արիւնաներկ են դարձել այդ խտրութիւնների շնորհիւ։ Բիւրաւոր զոհերը վաղաժամ գերեզման են մտել և տարել իրանց հետ շատ անգամ նաև ծաղկած կուլտուրայի թանգագին ժառանգութիւնները։

Անդրկովկասի և Մերձաւոր Ասիայի տարեգրութիւնները սարսափելի յիշատակութիւններ են թողել մեր անցեալի մասին։ Եւ ներքին ծանր վրդովմունքի ձայնը այսօր էլ բարձրագոչ բողոքում է այն դժոխային թելադրանքների դէմ, որոնք մի քանի տարի սրանից առաջ մահաբեր ընդհարումների մէջ գցեցին երկու դրացի՝ հայ և թուրք՝ ազգաբնակութիւնները։

Անցաւ միձաւանջը ահռելի արհաւիրքներից յետոյ, թողնելով սոսկալի մարտիրոսագրութեան ցուցակներ, աւեր գիւղեր, քայքայված անտեսութիւններ, որբացած ընտանիքներ։

Եւ անտարակոյս, ամեն անգամ, երբ մի որևէ տեղ նոր միձաւանջի ստուերներ են երևում, նոր հրդեհների ծուխեր են նշմարվում, վրդովմունքի և բողոքի զգացմունքը պատում է մեզ բոլորիս։ Ով և լինի միձաւանջի և հրդեհի զոհը—մեր արիւնակիցը թէ ուրիշը—միևնոյնն է. նա զոհ է վայրենի հակակուլտուրական բնազդների և դրդումների, զոհ, որ պէտք է տեղի չունենայ ոչ մեզանում և ոչ մի ուրիշ տեղում։

Անշուշտ՝ կան և կը գտնվեն խաւեր, որոնց համար ձեռնտու են ընդհարումները զանազան կողմնակի նպատակների համար։ Անկասկած՝ նոյնիսկ կարող են կազմվել դաւադրական ծրագիրներ՝ սերմանելու երկպառակութեան սաղմեր ժողովրդական ադիտութեան դաշտավայրում այս կամ այն հաշիւները առաջ տանելու դիտումով։

Եւ դա է ամենավտանգաւորն ու ահռելին։

Այն ժամանակ, երբ բոլոր բարեմիտ ուժերը պէտք է ջանք գործ դնեն արմատախիլ անելու ադիտութեան և նախապաշարմունքի կոյր ու մութ թելադրութիւնները, անտարակոյս, մեծ խոչընդոտ կարող են հանդիսանալ այն հակառակ, այն դաւադրական տարրերը, որոնք ոչ մի զոհի առջև կանգ չեն առնում իրանց չար դժոխային նպատակները առաջ տանելու համար։

Պարսկական միջցեղային և միջկրօնական շփումները, բարեբաղդաբար, դեռ շատ սուր բնաւորութիւն չեն ստացել։ Եւ ժողովուրդների անկեղծ բարեկամները պէտք է ամեն ճիգ թափեն, որպէսզի ցեղական և կրօնական խտրութեան վրա ծրագրված դաւադրական խաղերը խեղդվեն իրանց սաղմի մէջ և գործնական արտայայտութիւն չը գտնեն իրականութեան մէջ։

Այն զգացմունքները, որոնք այսօր մի մութ դժոխային արարքի դրդիչներն են հանդիսանում, վաղը կը բռնկվեն աւելի ևս սև գծերով մի ուրիշ միջավայրում, և մեր երկիրը կամ նրան կից դրացի երկիրները դարձեալ հանդիսատես կը լինեն զարհուրելի բռնկումների և կորստաբեր արհաւիրքների, որոնցով արատաւորված է համերաշխութեան այն դարը, որը պէտք է միացնէր ազգերին մի մեծ շինարար կուլտուրական ընտանիքի մէջ։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Պետերբուրգ, 13 յունվարի

Բարձրագոյն ներկայութեամբ պալատական եկեղեցում հոգեհանգիստ կատարվեց հանգուցեալ Մեծ Իշխան Միխայել Նիկօլայեվիչի քառասունքի առիթով։ (Հ. Գ.)

—

Մոսկվա, 12 յունվարի

Փակվեց համառուսական անասնաբուժական համագումարը։ Միաձայն որոշվեց միջնորդել շուտափոյթ գէմստվային հաստատութիւններ մտցնել այնտեղ, ուր այդպիսինները չը կան, որովհետև այդ միակ միջոցը հարկաւոր բարձրութեան վրա կը դնէ անասնաբուժութիւնը։ (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն, 12 յունվարի

Առաւօտեան ժամը 3-ն է։ Ընտրվել են 221 ունիօնիստներ, 201 լիբերալներ, 34 բանւորական կուսակցութեան անդամներ, 69 նացիօնալիստներ։ Ունիօնիստները շահեցին 203 տեղ։ (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն, 12 յունվարի

Տամն նահանգներում ունիօնիստների տարած յաղթութիւնը բոլոր սպասելիքներից անցան։ Ասկվիտը դարձեալ պնդում է, որ ինքը կը հրաժարվի իշխանութիւնից, եթէ լորդերի veto-ի իրաւունքը չառնվի։ (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն, 13 յունվարի

Մինչև ժ. 12 և 30 րոպէն գիշերվայ ընտրվեցին 538 ունիօնիստներ, 213 լիբերալներ, 36 բանւ. կուս. անդամներ, 7 նացիօնալիստներ։ (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն, 13 յունվարի

Լիբերալները յաղթութիւն են տարել Լանկաշիրում և Դէվօնիշիրում։ Մնում են ընտրվելու 74 պատգամաւորներ։ (Հ. Գ.)

—

Պարիզ, 12 յունվարի

Աշխարհիկ դպրոցի վերաբերութեամբ ընդունվեց Դէսսուայի բանաձևը, թէ կառավարութիւնը կը պաշտպանէ աշխարհիկ դպրոցը բոլոր հակառակորդներից։ (Հ. Գ.)

—

Բուդապեշտ, 12 յունվարի

Մագնատների պալատը որոշեց յարգանքով ընդունել ի տեղեկութիւն այն հրովարտակը, որով կառավարութիւնը հաւատարիացումներ է տալիս։ (Հ. Գ.)

—

Աթէնք, 12 յունվարի

Լրագիրները հաղորդում են, որ մինիստր-նախագահը առաջարկել է գեներալ Զօրբասին կաբինէտին առաջադրութիւն անել, որպէս զի վերջ դրվի զինւորական լիգայի գործունէութեան։ Հաւանական են համարում, որ Զօրբասը համաձայն է ընդունել զինւորական կամ ներքին գործերի մինիստրի պորտֆէյլը։ (Հ. Գ.)

—

Աթէնք, 12 յունվարի

Կառավարական շրջաններում հերքում են լրագիրների հաղորդածը, թէ կառավարութիւնը առաջարկութիւն է արել գեներալ Զօրբասին զինւորական լիգային վերջ դնելու մասին։

Բայց և այնպէս մամուլը պնդում է, որ լիգայի փակման լուրերին պէտք է հաւատ ընծայել։ (Հ. Գ.)

—

Վիէննա, 13 յունվարի

«Կոր. Բիւրօն» հերքում է կտրականապէս լրագրական այն տեղեկութիւնը, իբր զինւորական մինիստրութիւնը գործակալութիւն է կազմակերպել լրտեսութեան դէմ։ (Հ. Գ.)

—

Վիէննա, 13 յունվարի

Մամուլը եռանդով զբաղված է ռուս-աւստրիական յարաբերութիւնների բարելաւման խնդրով։ (Հ. Գ.)

—

Խրիստիանիա, 13 յունվարի

Թագաւորը գահական ճառով բացեց ստօրտինգը։ Ճառից երևում է, որ յարաբերութիւնը պետութիւնների հետ բաւարար է։ (Հ. Գ.)

—

Բեռլին, 13 յունվարի

Տեղիս քաղաքական շրջաններում մեծ ուշադրութեամբ հետևում են այն տեղեկութիւններին, որ ճանապարհ է հարթվում ստեղծելու աւելի բարեկամական ռուս-աւստրիական յարաբերութիւններ, և յոյս են տածում, թէ շուտով կը հաստատվեն աւելի նորմալ ռուս-աւստրիական յարաբերութիւններ և համաձայնութիւն կը կապվի բալկանեան հարցերի կարևորագոյն կողմերի նկատմամբ։ (Հ. Գ.)

—

Նիւ-Եօրկ, 12 յունվարի

Էստրացի և Նադրեցի զօրքերի միջև Նիկարագուայում սկսվեց ճակատամարտ։ Կուի դաշտը տարածվում է 15 մղոն։ (Հ. Գ.)

—

Բելգրադ, 13 յունվարի

«Պրէս. Բիւրօն» հերքում է արտասահմանեան լրագիրների այն տեղեկութիւնը՝ իբր գահաժառանգ Գէօրգին խնդրել է թագաւորից յետ վերցնել տեղափոխութեան կարգադրութիւնը և իբր երիտասարդ օֆիցերների միջև շարժում է սկսվել յօգուտ գահաժառանգի։ (Հ. Գ.)

—

Պ ե տ ե ր բ ո ւ ր գ.—Պետերբուրգի քաղաքապետ գեներալ Դրաչէվսկին նշանակվում է Վիլնայի, Կօվնայի և Գրօդնայի գեներալ-նահանգապետ։ Նրա յաջորդ համարում են գեներալ Դումբաձէին։ Շարունակում են յամառութեամբ խօսել, որ գեներալ Դումբաձէն նշանակվում է ֆինլանդական գեներալ-նահանգապետի օգնական։

Սիմէնս և Հալսկէ ակցիօներական ընկերութիւնը 300 հազար րուբլու պահանջ ներկայացրեց կովկասեան հանքային ջրերի վարչութեան էլեքտրական աշխատանքների համար։ («Б.»)

—

Պ ե տ ե ր բ ո ւ ր գ.—Երկրագործութեան և հողային բարեկարգութեան գլխաւոր վարչութիւնը վերածվում է գիւղատնտեսութեան մինիստրութեան։ Շտապով մշակվում է բարենորոգման նախագիծ։

«Новое Время»-ի ասելով, Պետրովը, դատարանում յայտնել է, որ Կարպօվին սպանեց պատահաբար. նրա նպատակն էր սպանել գեներալ Գերասիմօվին։ («Б.»)

—

Ռ օ ս տ օ վ Դ./վ.—Նովօչերկասկից շտապով Պետերբուրգ է կանչված դատաստանական պալատի նախագահ Խօլօդօվսկին։ Կարծում են, որ նա կանչված է զեկուցանելու Ստոլիպինին Նովօրօսիյսկի հանրապետութեան գործի մանրամասնութիւնները, որի մասին պէտք է հարցապնդում ուղղվի Պետական Դումայում, և դաշնակցականների գործի դրութեան մասին։ Վերջինս, ինչպէս յայտնի է, կենտրօնացած է Նովօչերկասկի դատաստանական պալատում։ («Б.»)

ՅՈՒԶՄՈՒՆՔՆԵՐ ԲՈՒԽԱՐԱՅՈՒՄ

—

Նոր-Բուխարա, 12 յունվարի

Սամարղանդից մի գունդ հետեակի և մի հարիւրեակ կօզակների գալստեամբ քաղաքում հանգստութիւն տիրեց։

Քաղաքից դուրս կէսօրի մօտերը սիւննիները ընդհարվեցին շիաների հետ։ 10 կօզակներ մի օֆիցէրով, չը դիմելով զէնքի, արագութեամբ ցրեցին 500 մարդուց բաղկացած ամբոխին։ Տեղում գտան միայն երեք դիակ։ Այլ ևս ընդհարում չեղաւ։

Ռուսական բանկի և միւս հաստատութիւնների մէջ դրված են զօրքեր։ (Հ. Գ.)

—

Նոր-Բուխարա, 12 յունվարի

Առաւօտեան առևտուրը սկսվեց։ Կէսօրին ամբոխը վերստին յարձակվեց պարսիկների վրա։ Սպանվեց մի պարսիկ բժիշկ ընտանիքով։ Զոհերի ընդհանուր թիւը մեծ է։ Սիւննիները ասում են, որ չեն հանգստանայ, մինչև որ ամենավերջին պարսիկ իշխանաւորին չը հեռացնեն. բամբակազտիչ գործարանները կանգ առան բանւոր-պարսիկների բացակայութեան պատճառով։ (Հ. Գ.)

—

Նոր-Բուխարա, 13 յունվարի

Ամբողջ օրը եղան հատ-հատ սպանութիւններ քաղաքի զանազան մասերում։ Շրջակայ գիւղօրայքից շարունակ մարդիկ են աճապարում քաղաք։ Կէսօրից յետոյ եղան կողոպուտի դէպքեր։ Կուշբէգին ժողովում է թըշնամի կողմերի ազդեցիկ անձանց, որպէսզի համոզէ նրանց հանգստացնելու իրանց հաւատակիցներին։

Ժողովուրդը չափազանց գրգռված է կուշբէգիի և նրա կողմնակից շիաների դէմ։ Էմիրի դէմ գրգռում չէ նկատվում։

Սիւննիները և շիաները համահաւասարապէս բարեացակամօրէն են վերաբերվում դէպի բուխարաբնակ ռուսները և մեր զօրքերը։ Շատերը խընդրում են կարգ ու կանօնը վերահաստատել քաղաքում ռուսների ձեռքով։

Բանկերը և գրասենեակներից մի քանիսը Բուխարայից դուրս տարան արժէքաւոր իրերը։ Ռուսահպատակները և տեղացիները հեռանում են քաղաքից կօզակների պաշտպանութեան ներքոյ։

Եթէ կարգ ու կանօնը շուտով չը վերականգնվի, քաղաքը կը գրաւեն զօրքերը։ (Հ. Գ.)

—

Նոր-Բուխարա, 13 յունվարի

Անկարգութիւնների առիթ ծառայեց այն հանգամանքը, որ մի մօլլա վիրաւորանք հասցրեց կրօնական ծէսեր կատարող պարսիկներին։

Քիրմանից էմիրի կարգադրութեամբ եկաւ Շահրիսեաբի բէկ Նասրուլլաբի-Պարավանչին կուշբէգիի հետ միասին կատաղած ամբոխին հանգստացնելու համար։ Նրանց ջանքերն առայժմ ապարդիւն են։ Ամենուրեք նշանակված են բուխարական զօրքեր, սակայն գործում են անվճռական կերպով։

Կոտորածը մօլլաների և պարսիկների միջև չէ դադարում։ Ռուսներից առայժմ սպանվածներ չը կան։ Թըշնամի կողմերի յարաբերութիւնը դէպի ռուսները չէ կրում բացարձակ թշնամական բնաւորութիւն։

Ընդամէնը սպանվել են մօտ 50 մարդ։ Վիրաւորվածների թիւը յայտնի չէ։ Տեղական ռուս հիւանդանոցն են տարված 16 վիրաւորներ, որոնցից մինը մի ռուսահպատակ մահմեդական է։ (Հ. Գ.)

—

Բուխարա, 13 յունվարի

Գիշերը հանգիստ անցաւ։ Հատ-հատ հրացանաձգութիւնը լսվում էր միայն շրջակայքում։ Առաւօտեան կուշբէգիի խնդիրքով քաղաք բերվեցին ռուս զօրքեր, որոնց ազգաբնակութիւնը ընդունեց բոլորովին հանգիստ։ Յետոյ հեռագիր ստացվեց, որ էմիրի ժառանգը կը գայ 200 բուխարացի կօզակներով՝ կարգը վերահաստատելու համար։ (Հ. Գ.)

—

Նոր-Բուխարա, 13 յունվարի

Ցերեկվայ ժամը 12 և 30 րոպէին եկաւ գահաժառանգը և ձիով իր պահակխմբի ուղեկցութեամբ մտաւ քաղաք։ Փողոցները լի էին տեղացիներով, որոնք աղերսեցին գահաժառանգին՝ հեռացնել բոլոր դժբաղդութիւնների պատճառ կուշբէգիին։ Աղօթելով մզկիթում և լսելով իրերի դրութեան մասին կազմված զեկուցումը քաղաքական գործակալութեան կառավարիչ Բեշէտօվից և գեն. Լիլիէնտալից, գահաժառանգը յայտնեց, որ կուշբէգիի հրաժարականը էմիրը արդէն սկզբից վճռել է։

Երէկ սպանվեցին կուշբէգիի ազգականներից երկուսը և նրա սպասաւորը։ Այսօր գահաժառանգի պատճառով կոտորած և յուզմունքներ չեղան։ Երեկոյեան ժամը 5-ին գահաժառանգի պահանջով խաղաղ իրանց տները

ցրվեց տեղացիների ահագին ամբոխը, որ շրջապատել էր կուշբեգիի տունը։ (Հ. Գ.)

ՓՈԹՈՐԻԿ ԵՒ ՀԵՂԵՂՆԵՐ

Պարիզ, 12 յունվարի

Սէնա գետը արագութեամբ վարալում ո՛չ եւ ծավէլ փողոցում ջուրը բարձրացել է 80 սանտիմետր։ 200 մարդ գտնվում են Ժավէլ գետափում ամեն հաղորդակցութիւնից կտրված։ Ջուրը մտաւ 20 տան մէջ։ Պասսի գետափը մասամբ ջրի տակն է։ Բուրգօն փողոցում պատգամաւորների պալատի առաջ, նաև ուրիշ մի քանի տեղերում, կառքերի անցուդարձը դադարեց։ 2000 բնակիչներ Սէնայի և Մարնայի միացման տեղում թողին իրանց տները և փրկվեցին։ Իվրում փլվեցին մի քանի պավիլիօններ։ Շուազիլէ-Րուայում, լուրերին նայած, կան մարդկային կորուստներ։ Պարլամենտի շինութեան մէջ նկուղները ջրով լի են. դադարեց էլեքտրական լուսաւորութիւնը, դահլիճը լուսաւորվում է գազով։ Հեղեղի պատճառով մօտ 2000 աբօնենտներ զրկվել են հեռախօսից. հեռագիրը չէ գործում Պորտուգալիայի, Սպանիայի և Աւստրիայի հետ։ (Հ. Գ.)

Պարիզ, 12 յունվարի

Դէժար կամուրջին վտանգ է սպառնում. Ալմի կամուրջը գտնվում է հսկողութեան ներքոյ, անհրաժեշտութեան դէպքում նրան կը պայթեցնեն ուժանակով։ Գնացքները Օրլէանի արուարձանում այլևս չեն երթևեկում։ (Հ. Գ.)

Պարիզ, 12 յունվարի

Շարունակ ջուրը Սէնայում աւելանում է մի-մի սանտիմէտր։ Գալիս է մեծ քանակութեամբ ձիւն։ Մի քանի գետափներ ջրի տակն են անցել։ Տները չէվորքացված են։ Երեք տեղերում անցուդարձը արգելված է։ Յատուկ պատնէշներով պաշտպանում են Լուվրի թանգարանը և ինվալիդների քաղաքամասը։ Օրսէյի կամուրջի մօտ ջուրը բարձրացել է մետրի չափ։ Էլեքտրականութիւնը հանգել է։

Դեպարտամենտներից հաղորդում են դժբաղդ դէպքերի մասին։ Փոթորիկը մոնչում է Լամանշում և ովկիանոսի վրա։ (Հ. Գ.)

Պարիզ, 12 յունվարի

Հավասի գործակալութեան ստացած տեղեկութիւնների համաձայն, Պարիզի շրջակայքում հեղեղից առաջացած դրութիւնը վերին աստիճանի լուրջ է։ Բոլոր գնացքները հարաւից գալիս են ուշացած։ Ուրիշ աղբիւրներից քաղված տեղեկութիւններից երևում է, որ Ալֆորտվիլի փողոցներում ջուրը հասել է մի մետր բարձրութեան. Օրժ նավիտը ջրասոյզ է եղել։ Վնասները չափազանց խոշոր են։ (Հ. Գ.)

Պարիզ, 12 յունվարի

Պալատը երկու միլիօն ֆրանկ յատկացրեց հեղեղից վնասվածների նախնական օգնութեան համար։ (Հ. Գ.)

Հռոմ, 12 յունվարի

Իտալիայի մեծագոյն մասում կատաղի մրրիկ է գիշերով և ցերեկով ու հեղեղներ։ Նէապոլի նաւամատոյցում ահագին վնասներ են կրել ձկնորսները, նոյնպէս Գէնուայի շրջակայքում։ (Հ. Գ.)

Բերլին, 12 յունվարի

Համբուրգից և Շլեզվիգ-Հօլշտէյնից հեռագրում են ուժեղ ձիւնախառն փոթորիկների մասին։ Գնացքների երթևեկութիւնը չափազանց դժուարացել է. տեղ-տեղ կատարվում է երկար ընդմիջումներով։ (Հ. Գ.)

Պարիզ, 13 յունվարի

Ֆալիէրը, Բրիանը և Միլերանը այցելեցին Պարիզի այն մասերը, որոնք վնասվել են հեղեղից։ Ֆալիէրն անձամբ հոգաց օգնելու մի հիւանդի, որ չէր կարողանում տնից դուրս գալ։ Ալֆորտվիլի մօտերը Մարնան շարունակում է բարձրանալ։ Առաւօտեան 3000 հոգու տարան անվտանգ տեղեր։ Շատերը ուզում են մնալ իրանց տներում և խնդրում են ուղարկել ուտելիք, որը սակայն անկարելի է։ Միջոցներ են ձեռք առնված կողոպտիչների դէմ, որոնք նաւակներով շրջում ենմնվասված դեղերը՝ ազատարարների դի ակի տակ։ (Հ. Գ.)

Պարիզ, 13 յունվարի

Սպասվում է, որ վաղն էս Սէնայի ջուրը կը բարձրանայ 80 սանտիմէտր։ Բարէ կամուրջների վերաբերութեամբ երկիւղ չը կայ. վտանգի մէջ են երկաթէ կամուրջները։ Առաւօտեան եկաւ խիտ ձիւն։ Առանձնապէս ջուրը վնաս է հասցրել 12—13 վիճակներում։ Նաւահանգստից եկան 120 նաւաստիներ և 74 նաւակներ՝ վնասվածներին օգնելու համար։

Բաւուից հաղորդում են, որ Մարնայի ջուրը բարձր է։ (Հ. Գ.)

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Կ. Պոլիս, 12 յունվարի

Կաբինէտի ծրագրի մասին վիճաբանութիւնները ձգձգվեցին։ Օպպօզիցիայի պարագլուխները քննադատեցին ծրագրի անորոշութիւնը և նախկին կաբինէտի հրաժարականի՝ անսահմանադրական լինելը։

Մեծ-վէզիրը դարձեալ ճառեց և մատնանշեց, որ իշխանութիւնը չէր ընտանձնի, եթէ Հիլմի փաշայի հրաժարականը սահմանադրութեան դէմ լինէր. խնդրեց ծրագիրը քննադատել գործադրելուց յետոյ միայն, յիշեց, որ յարաբերութիւնները բոլոր մեծ պետութիւնների հետ բարեկամական են։

Վերջում 187 ձայնով ընդդէմ 34-ի որոշվեց վստահութիւն յայտնել կաբինէտին։ (Հ. Գ.)

Սալօնիկ.— Թիւրքիան ուժեղացնում է իր զօրախմբերը բուլղարական սահմանագլխի վրա։ («Բ.»)

Կ. Պոլիս.— Չրաղանի պալատի հրդեհի մէջ կասկածվելով ձերբակալվեցին 150 հոգի։ Պարլամենտը ժամանակաւորապէս նիստեր է գումարելու նախկին զինուորական մինիստր Րիզա-փաշայի պալատում։ Կառավարութիւնը վճռել է վերականգնել այրված պալատը, յարմարեցնելով նրան մասնաւորապէս պարլամենտի շինութեան։ («Բ.»)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Լօնդօն, 13 յունվարի

Պարսից կառավարութիւնը խնդրում է Անգլիայից և Ռուսաստանից իբրև աւանս, ի հաշիւ փոխառութեան, տալ 400 հազար ֆունտ։ Լուրերին նայած՝ Անգլիան և Ռուսաստանը համաձայն են տալու կէսը։ Աւանսի պայմանները ենթարկվում են քննութեան։ Փողերը հարկաւոր են կարաւանային ճանապարհները ապահովելու, զօրքերի ռոճիկները տալու և կարգ ու կանոնը պաշտպանելու համար։ (Հ. Գ.)

Թէհրան.— Ռահիմ-խանը, նեղվելով Եփրեմից, վճռեց զէնքերը վայր դնել և դիմեց թիւրքական և ռուսական միսիաներին՝ խնդրելով հովանաւորել իրան։ («Բ.»)

Թէհրան.— Լուր տարածվեց, որ Սիփեհդարը, զգացված պատգամաւորների խիստ ճառերից, հրաժարական է տուել։ («Բ.»)

ԿՈՉ ՖԻՆԼԱՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ԱՌԻԹՈՎ

Բերլին, 13 յունվարի

Պաշտօնական շրջաններում չափազանց ցաւում են գերմանական պրօֆէսօրների հրատարակած յօգուտ Ֆինլանդիայի կոչի երևալուն, գտնելով որ կոչը հանդիսանում է մի տեսակ միջամտութիւն ներքին գործերում։ Եթէ ռուս ինտելիգենցիան կամենար միջամտել Գերմանիայի վերաբերութեամբ լեհերի գործերին կամ Էլզասի և Լօտարինգիայի աւտօնօմիային, Գերմանիան կարուկ կերպով կը դիմադրէր դրան։ (Հ. Գ.)

Բերլին, 13 յունվարի

Լրագիրներում հրատարակված է կոչ ի նպաստ Ֆինլանդիայի, որ ստորագրել են Բերլինի, Միւնխէնի, Լայպցիգի, Հայդելբերգի, Գէտտինգէնի, Ենայի, Ֆրեյբուրգի, Վիւրցբուրգի, Բրեսլավլի և Վիէննայի պրօֆէսօրները։ Պրօֆէսօրները յայտարարում են, որ հեռու են Ռուսաստանի ներքին քաղաքականութեան մէջ խառնվելու մտքից, սակայն տարաձայնութիւնները ռուս կառավարութեան և ֆինն ժողովրդի միջև շօշափում են Եւրօպայի և բոլոր կուլտուրական պետութիւնների ընդհանուր շահերը. Ֆինլանդիայի անկախութեան ջնջումը, թէկուզ սուսաստացումը, կը նշանակէր խախտել տրված հանդիսաւոր խոստումները և ոչնչացնել այն իրաւական կարգը, որը անձեռնմխելի էր համարվում մի քանի դար շարունակ։ Կոչն ստորագրողները խորին կերպով կը վշտանային, տեսնելով ֆինլանդական ինքնուրոյն կուլտուրայի կործանումը, և չեն կարող երևակայել իրանց, որ ռուս հասարակութիւնը, մանաւորապէս ռուս ժողովրդի օրինական ներկայացուցիչները, սկսէին հայրենիքի ներքին քաղաքային կեանքի վերակազմութիւնը՝ մասնակցելով ֆինն ժողովրդի սահմանադրութեան աշխարհ խախտմանը և նրա քաղաքական ու հոգևոր ջնջմանը։

Կոչի առիթով «Կէօլնիշէ Ցայտունգ» երկիւղ է յայտնում, որ դա աւելի վնաս կը տայ Ֆինլանդիային, քան օգուտ։ Ռուսաստանում այդ կոչը կը նկատեն իբրև այն գործերի մէջ խառնվելու ձգտում, որոնք գերմանացիներին չեն վերաբերում. սովորական պրօֆեսիօնալ դրդիչները Գերմանիայի դէմ նոր զէնք կը ստանան հասարակութեան համար իրանց վտանգաւոր գործունէութեան մէջ։ «Պօստ» և «Դէյտշէ-Տագէս-Ցէյտունգ» միանում են այդ կարծիքին։ «Տագէս-Ցէյտունգ» աւելացնում է որ չէ կարելի յանդիմանել ռուսներին, եթէ նրանք զայրացած են կոչի վրա. ոչ մի ժողովուրդ չի թոյլ տայ միջամտութիւն ներքին գործերում. գերմանացիներին վայել չէ համաշխարհային գիշերային պահապանի դեր ստանձնել։ (Հ. Գ.)

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կ. Պոլիս, 31 դեկտեմբեր

Թէև քիչ մը ուշ, կուգամ սակայն անուշ պարտականութիւն մը կատարելու դէպի «Մշակի» խմբագիրը, Ալ. Քալանթար, և «Մշակը» նոյն առիթով։

Նախորդ տարի, նոյեմ. 6 գիշերը, Թիֆլիսի հասարակութիւնը դարձեալ սեղանի առջև կողջունէր Թիւրքահայ պատգամաւորութիւնը, որ այն ինչ կը դառնար Էջմիածինէ։

Նոյն օրը ես փութացած էի մեկնիլ կէս գիշերուան կառախմբով դէպի Բաթում։

Կայարանի մէջ կը տեսնէի Ալ. Քալանթարը։ Ան կը պատրաստուէր երթալ դէպի գիւղական հանութքը՝ նոր աշխատանքներ և հին աշխատանքներու մէջ նոր եղանակներ, նոր լոյսեր պատրաստելու։

Վայելող քաղաքին ու քաղաքացիին համար գիւղատնտեսը ոչ մէկ արժէք չունի։ Այդ անունը կարտասանուի ճիշդ այնպէս, ինչպէս պիտի արտասանէինք հացը, պանիրը։

Իսկ գիւղին մէջ և գիւղացիին համար՝ ան ամբողջովին կեանք մըն է ու նոր կեանք մը։

Ծակատագրական կեանք մը, ինչպէս եղած է ցարդ գիւղացիին կեանքը և ինչպէս է այսօր մեր շինականին կեանքը, կը հոսի կերթայ ան իր գրացի գետակին ու գետին հոսանքին պէս։ Արօրը, իր հին ձևովը, կը քաշուի հողին մակերեսին վրայ, և ցորենի հատիկը կը նետուի ակօսին մէջ դիպուածօրէն ու կը մնայ դիպուածին ձեռքը։ Իր գամը նոյնպէս դիպուածին ձեռքն է։ Տարափախիկ արջառախոտ մը, գրկարաց հիւրասիրուած գիւղերու մէջ, և, մէկ օրէն միւսը, ամբողջովին գարտկելով չէն գոմերը, մաքրի վրայ կը սատցնէ շէնն ու շինականը։

Հազար անական աշխատութիւնները։ Ատոնք ալ իրենց նախկին դրութեանը մէջ կը քալեն դանդաղ ու տաժանելի։ Տակաւին մանաւանդ նահապետական դրութիւնով կը հինուի և կը հիւսուի։ Եւ մեքերու մէջ անփոփոխ կը մնան հինցած ձևեր, հին յաջողութիւններ, մինչ փոխուած են պահանջները, ապրելու համար նախատեսուած պայմանները։

Ու երբ գիւղատնտեսը կերթայ փոխելու շինականին կեանքը, անոր ձեռքին մէջ դնելու դիւրութիւն, քիչ մը ձևափոխութիւն անոր մտքին մէջ, իր գոմին մէջ, կովերուն, եզներուն, գոմէշներուն՝ կեանքի եբաշխաւորութիւն անողոքմ հիւանդութեանց դէմ, անշուշտ ան կը հանդիսանայ երկրաւոր նախախնամութիւն մը, բարեկամ, սիրտցաւ բարեկամ, շէնցնող ձեռք, կենդանարար ուժ։

Երեսուն տարուան շրջան մը, այդ դիտաւորութիւնով, տանիլ իր ձեռքը, իր լոյսը գիւղական կեանքի մէջ՝ մեծ օրհնութիւն մըն է ինքնին արտերուն, տուներուն, գոմերուն, ուր շինականին հոգին կը թրծուայ։

Ալ. ինչ աւելի փառաւորութիւն, քան գործի օրհնութիւնը արտերու մէջ, գիւղերու և խրճիթներու մէջ։

Այդ փառաւորութիւնն է, որ տօնուեցաւ և արձանագրուեցաւ «Մշակի» մէջ ի պատիւ Ա. Քալանթարի։

Ես, որպէս «Մշակի» թղթակիցներէ մին, հեռուէն, շնորհաւորելով գիւղատնտես-խմբագիրը, կը մաղթեմ, որ երկար տարիներ, առոյգ կեանքով Թիֆլիսի կառախմբին մէջ նստած՝ թռչի դէպի կովկասեան գիւղերը և գիտութեան, նոր արուեստի օրհնութիւնը տանի մեր շէներուն ու շինականներուն։

Թիւրքահայերու համար, առանձնօրէն, Ա. Քալանթարի կարևորութիւնը եղած է միմիայն «Մշակով», գլխաւորաբար սկսուած այն առեն, երբ, իր անմահ հիմնադիրին տարաժամ մահովը, կարգադրութեամբ մը Քալանթար կը կոչուէր շարունակելու «Մշակի» սկսած ու մշակած գործը։

Քաղաքական դէպքեր, Համիդի կառավարութիւնը շատ դժուարացուցին «Մշակի» մուտքը Թիւրքիա, այնպէս որ սակաւաթիւ մշակականներու նեղ շրջանի մը մէջ հազիւ կրցաւ «Մշակը» շրջաբերել գաղափարը։

Փախուստ, բանտ, աքսոր այնպիսի յեղաշրջութիւններ բերին թիւրքահայ մշակականներու կեանքին մէջ, որ կարելի է ըսել թէ ինկածպէս դատապարտուեցան «Մշակն» ու մշակականները։

Այնուամենայնիւ, հեռուէն կամ մօտէն, «Մշակը» մնաց սիրելի թերթը, Արծրունիի մահուընէ ետքն ալ հմայք մը գոյութիւն ունեցաւ միշտ սիրտերու վրայ։

Ու այս բոպէիս մինչ այս տողերը կը գրեմ, կը կարծեմ պարտականութիւն մը ունենալ չյշտելու, որ Քալանթար առանձին պատրաստականութիւն ունի բարձր բռնելու «Մշակի» դրօշակը։

Շինական մշակի հետ Արծրունիի «Մշակն» ալ հաւասարապէս իրենց դերը ունին մեր հասարակական կեանքի շարունակութեանը մէջ։

Շահէն

ԶԷՅԹՈՒՆՑԻ ԳՐԻԳՈՐԻՍ Վ. ԱԲԱՐԴԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Կ. Պոլսի լրագիրները հաղորդում են, որ դեկտեմբերի 13-ին Կ. Պոլսում վախճանվել է 75 տարեկան հասակում Կիլիկիայի աթոռի միաբաններից մինը՝ Գրիգորիս ծ. վարդապետ Աբարդեան, որի անունը սերտ կերպով կապված է Զէյթունի ապստամբութեան գործի հետ։ Սա այն վարդապետն է, որ 1862 թւականին, երբ Զէյթունի մէջ պատերազմ էր տիրում և, զէյթունցիք սաստիկ ընդդիմութիւն ցոյց տալով, սուլթան Ազիզը հրամայել էր 150,000 զօրք ուղարկել և ջնջել Զէյթունը, ասելով «Ես Զէյթուն չունիմ, հոն խոտ պիտի բուսնի»,— տեսնելով իր հայրենիքի ծանր վտանգը, յղացաւ նրան փրկելու ծրագիրը։ Նա որոշեց գնալ Պարիզ և հայցել կայսր Նապօլէօն III-ի օգնութիւնը։ Նրա այդ ծրագրի իրագործմանը մեծապէս նպաստեցին Էջմիածնի վաճառական Յովհաննէս խան Սաւալան և Կարապետ վարդապետ Շահնազարեան։ Վերջինս յանձնարարական տուեց Գրիգորիս վարդ. հայագէտ Վիկտոր Լանգլուայի անունով և վերջինիս օգնութեամբ վարդապետը ծածուկ կերպով Կ. Պոլսից Պարիզ հասնելով՝ ընդունվեց արտաքին գործերի մինիստր Դրուէնից, որ ներկայացրեց հայրենասէր և պատգամաբեր վարդապետին Նապօլէօն III կայսրին։ Կայսրը, վերահասու լինելով գործի եղելութեան, խոստացաւ փրկել քաջ Զէյթունը և ուղարկեց սուլթան Ազիզ-Աալի Ազիզին հետևեալ հեռագիրը.

«Լսել եմ, որ 150,000 զօրք էք ուղարկել Ռւլնիա, բնաջինջ անելու այնտեղի ժողովուրդը։ Եւրօպական մի պետութեան համար դա ամօթ է և անվայել. ես դեսպան պէտք է ուղարկեմ այնտեղ և պէտք եղած կարգադրութիւնը պէտք է անեմ. պահանջում եմ, որ յետ քաշէք ձեր զօրքերը, հակառակ պարագային պատերազմը իմ դէմ մղված պէտք է նկատեմ»։

Ինչպէս յայտնի է, սուլթանը ստիպվեց յետ կոչել զօրքերը և Զէյթունը ազատվեց մեծ վտանգից։ Գրիգորիս վարդապետը երկար ժամանակ ստիպված էր թաքնվել թիւրքաց կառավարութեան հալածանքից։ Ապա նրան յանձնվեցին զանազան պաշտօններ՝ առաջնորդական, քարոզչական և այլն, որոնց մէջ նա մեծ եռանդ և գործունէութիւն ցոյց տուեց։ Վերջին տարիները նա նշանակվել էր Կ. Պոլսի Պերայի եկեղեցու քարոզիչ։ Օծումը և յուղարկաւորութիւնը կատարվել է դեկտ. 16-ին նախագահութեամբ Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեանի։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԲԱՐԵԳ. ԸՆԿ. ՄԷՋ

Չորեքշաբթի, յունվարի 13-ին, Կ. Հ. Բ. Ը. խորհուրդը հրաւիրված անձերի հետ միասին ունեցաւ մի յատուկ խորհրդակցութիւն ընկերութեան պահած դպրոցների և առհասարակ դպրոցական գործի բարւոքման մասին։

Հաւաքվել էր մօտ յիսուն անձ, երկու սեռին պատկանող։

Խորհրդի նախագահ Ս. Յարութիւնեան բանալով խորհրդակցութեան նիստը յայտնեց, որ խորհուրդը նպատակայարմար է գտել մի քանի կարևոր խնդիրների մասին, որոնք վերաբերում են ընկերութեան դպրոցական գործունէութեան, կազմել նախնական խորհրդակցութիւն մտքի փոխանակութեան համար։

Խորհրդի անդամ Մելքումեան մի ամփոփ զեկուցումով ներկայացրեց կրթական գործի վիճակը հայաբնակ շրջաններում և ընկերութեան բացած դպրոցների վիճակագրութիւնը։ Այդ զեկուցման մէջ ընդգծված էր դպրոցների թւի փոքրութիւնը մեզանում և նրանց բազմացնելու կարևորութիւնը։

Ընկերութեան դպրոցների վերատեսուչ Ե. Լալայեան, որ վերջին երկու ամիսը ճանապարհորդել էր Անդրկովկասի այն տեղերում, ուր Բարեգ. Ընկերութեան նախաձեռնութեամբ բացված են դպրոցներ, զեկուցեց դպրոցների վիճակի և կարիքների մասին, յայտնեց իր խորհրդածութիւնները կրթական գործի բարւոքման մասին և առաջարկեց մի քանի միջոցներ։

Այնուհետև սկսվեց մտքի փոխանակութիւն, որին մասնակցեցին Ա. Քալանթար, Ազգայեան, Ատրպետ, Տէր-Միքայէլեան, Լիսիցեան, Աբովեան, Կաֆեան, Աղասարեան և ուրիշներ։

Մտքի փոխանակութիւնը պարզեց դպրոցական գործի արդի դրութիւնը, կրթական ժամանակակից պահանջները և այն դերը, որ կարող է ներկայ խնդրում կատարել Բարեգ. Ընկերութիւնը։

Մենք առիթ կունենանք խօսելու խորհրդակցութեան ժամանակ յարուցված խնդիրների մասին։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Երևան, 12 յունվարի

Այսօր քաղաքումս արևելքից դէպի արևմուտք զգալի եղաւ ուժեղ երկրաշարժ, որը կրկնվեց կէս ժամ յետոյ։ Առաջին ցնցումն զգացվեց ժամը 5-ին խիստ ուժեղ կերպով, իսկ երկրորդը զգացվեց ժամը $5^1/_2$-ին թոյլ կերպով։

Առայժմ վնասներ չեն երևում։

Սուրէն Արևշատեանց

Գանձակ, 11 յունվարի

Տեղիս բանտի հովիւ Գ. քահ. Թումանեանցի և մի-երկու անձերի նախաձեռնութեամբ, տօներից մի-երկու օր առաջ, հանգանակվեց տեղիս հայերի շրջանում 65 ր. և ներկայացվեց պատշաճաւոր իշխանութեանը, որպէսզի այդ գումարով, առանց ազգի և կրօնի խտրութեան, յունվարի 6-ին ճաշ տրվի բանտարկեալներին։ Բանտի վարչութիւնը ևս իր կողմից 35 ր. է յատկացրել այդ նպատակին։ Այնպէս որ այդ գումարով՝ բանտարկեալները յունվարի 6-ին առատ ճաշ ունեցան։

Թիֆլիսի կօնսիստօրիայի նախանդամ Եփրեմ վ., վերջացնելով իրան յանձնված քննական գործերը, ամսիս 10-ին վերադարձաւ Թիֆլիս։

Մեզ մօտ կատարեալ գարնանային օրեր են լինում։

Գանձակեցի

Զօլախաչ (Ն.-Բայազ. գ.), 29 դեկտ.

Շրջանիս Ղարանլուխ գիւղում մի կին ինչ-որ հիւանդութիւն է ունեցել (կարծեմ սրտի)։ Վերջերս այդտեղ է գալիս Բաշքենդ գիւղացի մի հէքիմ։ Կնոջ բարեկամները և հայրը դիմում են սրան, որ գայ հիւանդին բժշկէ։ Գալիս է մեր հէքիմը, լաւ զննում կնոջը և յայտնում նրա ազգականներին, թէ «Թիքեա է կանգնել սրտին», ու խոստանում է բժշկել, եթէ իրան տան 10 ր.։ Փողն ստանալուց յետոյ սկսում է բժշկութեան պրօցեսը։ Հիւանդին նախ խմացնում է երկու տրիցատկա օղի, որի հետևանքով կինն անզգայ վայր է ընկնում։ Հէքիմը խեղճի լեզուն ունելիքով (մաշայով) դուրս է քաշում, ապա իր մօտ եղած երկաթի ձողը մի քանի անգամ խրում է նրա կոկորդով դէպի թոքը և յայտնում, թէ «Թիքեան ներքև գնաց...»։ Սրանով էլ բժշկութիւնը վերջանում և հէքիմը հեռանում է, իսկ կինն ուշաբերվելուց յետոյ յայտնում է, որ իր սիրտը հիմա աւելի է ցաւում։ Խեղճը այդ օրվանից աւելի է տանջվում, որովհետև՝ բացի սրտից՝ այժմ, շնորհիւ հէքիմի երկաթի, նրա լեզուն, կոկորդը և ներքին մի քանի գործարաններն էլ են հիւանդացել։

Ահա բժիշկը և նրա բժշկութեան հետևանքները։ Եւ այսպէս հազարներ կան մեր գիւղերում։ Մեր գիւղացու փրկութիւնը ամեն տեսակ հէքիմներից, ֆալչի, գարի գցող վհուկներից և վաշխառու կեղեքիչներից միմիայն լուսաւորութիւնն է։

Սերոբ Կարապետեան

Գիրք գ. (Բազուի նահ.), 10 յունվ.

Ամսիս 5-ի երեկոյեան թալանեցին տեղումս Յովհաննէս Մաղաքեանի խանութը. գողացել են մօտ 500 ր. ապրանք։ Իսկ հետևեալ օրը, ամսիս 6-ին, գիշերը, երբ փչում էր հիւսիսային սաստիկ քամի, հրդեհեցին խոտի դէզերը։ Հրդեհին ճարակ դարձան Դ. Գրիգորեանի մօտ 80, Ա. Գրիգորեանի՝ 20, Ս. Մկրտչեանի՝ 80 սայլ խոտերը։ Այրվել են նոյնպէս և 2 սայլեր ու 3 արաբաներ, ինչպէս և 2 գութաններ։

Հ. Յ.

Երևան։ 11 յունվարի

Յունվարի 10-ին, ժամը 1-ին, ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցու գաւթում հողին յանձնվեց Յովսէփ ա.-ք. Մելեանի մարմինը։

Նախընթաց օրը, շաբաթ, ճաշից յետոյ ահագին բազմութիւնը լցվել էր հանգուցեալի տունը, բակը, փողոցները մինչև եկեղեցի։ Ժամը 3-ին Երևանի ամբողջ հոգևորականութիւնը, գլուխ ունենալով Վեհափառ Կաթողիկոսի կողմից կարգված ներկայացուցիչ՝ Մեսրոպ արքեպիսկոպոսին և Երևանի փոխ-առաջնորդ Խորէն վ. Մուրադբէգեանին, սկսեց տան կարգը, և քահանաները դուրս բերին դագաղը։ Ճանապարհին մինչև եկեղեցի 7 տեղ հանգիստ տնելով, բերին եկեղեցի և հանգիստ տալով եկեղեցու դիասեղանի վրա ու սկսեցին երեկոյեան ժամերգութիւնը։ Միւս օրը, կիրակի, ժամը 10-ից սկսվեց պատարագը, որ մատուցանում էր Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը։ Ծպրութիւն էր անում Երևանի թեմական դպրոցի աշակերտական խումբը ղեկավարութեամբ Մամաջանեանի։ Ողջոյնից առաջ սկսվեց հանգուցեալի մարմնի օծման և սեղանի շուրջը 3 անգամ շրջեցնելու, սեղանին ու ժողովրդին հրաժեշտի ողջոյն տալու սրտաշարժ արարողութիւնը։ Սրանից յետոյ խօսեց պատարագիչ արքեպիսկոպոսը։ Հակիրճ և ամփոփ կերպով յայտնեց հայրապետական ողջոյնը և մխիթարականը ժողովրդին և սգաւորներին. գովեց հանգուցեալ Յովսէփ քահանայի ուսուցչական 40-ամեայ ու քահանայագործութեան 52-ամեայ արդիւնաւոր, օրինակելի և անշահախնդիր գործունէութիւնը, որ ժողովուրդը անցեալ տարի պսակեց 50-ամեայ յօբելեանի հանդիսաւոր տօնակատարութեամբ։ Սրբազանը ուժգին շեշտով մաղթեց, որ հայ եկեղեցին ունենայ տէր-Յովսէփի նման քահանաներ ու գործիչներ։ Պատարագից յետոյ սկսվեց յուղարկաւորութեան արարողութիւնը։ Կարելի է ասել, որ Երևանի քաղաքի գրեթէ ամբողջ երկսեռ հայութիւնը իր ներկայութեամբ եկած էր վկայելու իր խորին մեծարանքն ու գնահատութիւնը դէպի իր բազմավաստակ և օրինակելի քահանան։ Փողոցները, Պօղոս-Պետրոսի ահագին եկեղեցին, ընդարձակ բակը, պատերը, ծառերը, կտուրները լի ու լի էր անթիւ անհամար

երկսեռ հայութեամբ։ Սկզբից ոչ յանձնաժողովներ էին կազմվել, ոչ շրջաբերական հեռագրեր ու հրահանգներ էին տարածվել. յարգանքը, մեծարանքը Երևանի հայ հասարակութեան կողմից, կարելի է համարձակ ասել, սրտանց, անկեղծ և խոնարհ գնահատելի էր։ Քահանայական դասը ինքնայորդոր կերպով լրիւ ներկայ էր։ Գերեզմանը կնքվելուց յետոյ կաթողիկոսական ներկայացուցիչ Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը, թեմակալ առաջնորդը, քահանաներն ու ժողովուրդը դիմեցին հանգուցեալի բնակարանը ցաւակցութիւն յայտնելու այրի տիրուհուն ու որդիներին։ Ճառեր կային պատրաստված, բայց չը տեսնված ահագին բազմութեան կենդանի ու խօսուն կացութեան առաջ կարծես ինքնին անյարմար համարվեցին արտասանվելու։ Երևանցի

ԳԻՍԱՒՈՐԻ ԵՐԵՒՈՒՄԸ

(Հեռագրով)

Պետերբուրգ, 12 յունվարի

Բուխարայից, Նիկոլայեվից, Շամախուց, Եւպատորիայից, Սիմֆերոպոլից հաղորդում են գիսաւորի երևալու մասին։ (Հ. Գ.)

Վերխնի-Ուդինսկ, 12 յունվարի

Երեկոյեան տսանելի եղաւ հարաւում գիսաւորը պոչով։ (Հ. Գ.)

Ստաւրոպոլ, 12 յունվարի

Երէկ ժ. 6-ին երեկոյեան տեսնվեց կէս ժամ գիսաւորը։ (Հ. Գ.)

Փոթի, 12 յունվարի

Յունվ. 11-ին, երեկ. ժ. 5-ին, հարաւային կողմում երևաց փայլուն գիսաւոր երկար պոչով և ժ. 8-ին անյայտացաւ։ (Հ. Գ.)

Վօզնէսենսկայա (Կուբանի շրջ.), 12 յունվ.

Երէկ. ժ. 6-ին հարաւում տեսնվեց համարեա մի ժամ գիսաւորը, որ նման է Հալլէյի աստղին։ (Հ. Գ.)

Սկօբելէվ, 12 յունվարի

Երկու օր շարունակ երեկ. ժ. 6-ից յետոյ հարաւում տեսանք գիսաւորը երկար պոչով, որ շարժվում էր արևելքից դէպի հարաւ։ (Հ. Գ.)

Նիկոլայեվսկ, 12 յունվարի

Երրորդ օրն է ժ. 6—7 երեկ. տեսանելի է մեծ գիսաւոր։ (Հ. Գ.)

Պետերբուրգ, 13 յունվարի

Գիսաւորի մասին տեղեկացնում են Բագուից, Գեօրգիէվսկից, Օմսկից, Պլոնսկից և Պլոցկից։ (Հ. Գ.)

Երեւանից մեզ գրում են, որ այնտեղ ևս շատերին երևացել է գիսաւոր աստղը։

Գանձակ, 11 յունվարի

Այսօր երեկոյեան ժամը 7-ին արևմուտքում երևաց մի գիսաւոր աստղ։ Պոչը բաւականին երկար էր և տարածված արևմուտքից արևելք։ Մարդիկ զարմանքով դիտում էին գիսաւորը, որ հանգիստ ընթացքով խոնարհվում էր արևմուտք։ Ժամը $7^1/_2$-ին գիսաւոր աստղը արևմուտքում կամաց-կամաց անյայտացաւ։ Սարգօ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Երէկ, յունվարի 13-ին, Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլայեվիչի մահվան քառասունքին, Գրիգորի եպիսկոպոսը Ալէքսանդրո-Նեվսկի զինուորական տաճարում մատուցեց պատարագ և կատարեց հոգեհանգիստ։ Ներկայ էին Կովկասի Փոխարքայ կոմս Ի. Ի. Վօրօնցօվ-Դաշկօվ, կոմսուհի Ե. Ա. Վօրօնցօվա-Դաշկօվա, Փոխարքայի օգնականներ սենատոր Վատացի և գեն. Շատիլօվ, դիւանապետ հօֆմէյստէր Պետերսօն, շքախումբը, Թիֆլիսի նահանգապետ Լօզինա-Լօզինսկի, քաղաքագլխի պաշտօնակատար Ալ. Խատիսեան և այլք։ Հոգեհանգիստներ կատարվեցին նաև բոլոր զօրամասերի եկեղեցիներում։

— Երկրագործութեան դեպարտամենտը 750 րուբլի յատկացրեց Կայսերական Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկերութեանը՝ խոտաբուծութիւնը զարգացնելու և անասունների ուտելիքի բուսական տեսակների համար։

— Ձայնաւոր իշխ. Միքելաձէն Պետերբուրգից հեռագրում է, որ Թագաւոր Կայսրը բարեհաճեց հաստատել մինիստրների խորհրդի որոշումը՝ թոյլատրել Թիֆլիս քաղաքին կնքել 3 միլիոնի փոխառութիւն անյետաձգելի պէտքերի համար։ Քաղաքային վարչութիւնը հեռագրով խնդրեց իշխանին այժմ արդէն բանակցութիւններ սկսել Պետերբուրգի այն ֆիրմաների հետ, որոնք կը կամենան փող տալ յիշեալ փոխառութեան համար։ Յունվարի 18-ին քաղաքային դումային վարչութիւնը կը զեկուցէ փոխառութեան վերաբերութեամբ մինչև օրս եղած առաջարկութիւնների մասին։

— Յայտնի բժիշկ Ֆեօդօրօվը, որ Պետերբուրգում բժշկում է Թիֆլիսի քաղաքագլուխ իշխ. Չերքեզովին, եկել է այն եզրակացութեան, որ անհրաժեշտ է հանել իշխանի աջ երիկամունքը։

— Յունվ. 12-ին Պետերբուրգից դուրս է եկել Վրաստանի էկզարխ Իննօկէնտի եպիսկոպոսը։

— Ջուլֆայից Արաքսի հովտի միջով Զէյվայի վրայով երկաթուղի անցկացնելու հարցը վճռված է վերջնականապէս։ Այս գծի սկիզբը մասնաժողովը ընտրել է Անդրկովկասեան երկաթուղագծի Հաջի-Կաբուլ կայարանը. գիծը ունի 343 վերստ, անցնելով մօտ 20 վերստ Զանգեզուրի գաւառի հարուստ հանքատեղիներով. այս գիծը Բագուի և Ջուլֆայի ճանապարհը համաբեա կիսում է և դուռն է բանում աւելի դիւրութեամբ ռուսական ապրանքները ներմուծելու Պարսկաստան։ Այս գծի կառուցումով համեմատաբար կընդլայնվի տեղական երկաթուղիները՝ պարսկական և թիւրքական շուկաներում։ Անդրկովկասեան երկաթուղիների վարչութիւնը մտադիր է այդ գիծը յանձնել հարաւ-կովկասեան երկաթուղու ակցիօներական ընկերութեանը՝ ձեռնտու պայմաններով։

— Այս օրերս վրաց գրաւիրաց ընկերութիւնը, «Իրօէբայի» ասելով, Օդեսայից ընծայ ստացաւ հանգուցեալ պրօֆ. Վ. Պետրիաշվիլիի հարուստ գրադարանը։

— Երէկ ս. Նինայի տօնի պատճառով բոլոր վրացական հաստատութիւնները և առևտրա-արդիւնաբերական հիմնարկութիւնները փակ էին։ Այսօր վրաց լրագիրները լոյս չը տեսան։

— Վերայի կատաստրօֆայի զոհերից վախճանվեց նաև լուսանկարիչ Զբունսկին։

— Ներսիսեան-Մելիքեանի յոբելեանական յանձնաժողովը բաղկացած է հետեւեալ անձերից. տ. Փարունեա-Ցազարեանց, տ. Ադամեան, տ. Աբէլեան և պ.պ. բժ. Զարգարեան, Մ. Զաքար, Ա. Յարութիւնեան։

— Թիֆլիսում նախագծվում է սեփական շէնք կառուցանել վրաց ազգային թատրոնի համար։ Այդ գործը կատարելու համար ընտրված կայ յատուկ յանձնաժողով, որի նախագահն է Ե. Ծակայշվիլի, իսկ քարտուղարը՝ Ի. Վարազովա։

— Թիֆլիսի հասարակական կլուբում վաղը տեղի կունենայ զրոյց Ա. Յովհաննիսեանի բեֆերատի առիթով անհատականութեան մասին, որ կարդացվեց նոյն կլուբում անցեալ շաբաթ օրը։ Վերջում կը կայանայ կլուբի անդամների տարեկան ընդհանուր ժողովը անցեալ տարվայ հաշիւները և ներկայ տարվայ նախահաշիւը քննելու և խորհրդի 11 անդամների, 6 կանդիդատների, վերստուգիչ յանձնաժողովի 3 անդամների և կլուբի նոր անդամների ընտրութեան համար։

— Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան անդամ Կօչչայեանը ուղարկվում է Բագու՝ ճշգրօրէն պարզելու Բագուի 23 միլիօն փոխառութեան բէալիզացիայի պայմանները։ Ինչպէս յայտնի է, այդ փոխառութիւնը յանձն առան անգլիացի դրամատէրերը $5^0/_0$-ով։ Ի հաշիւ փոխառութեան Բագուի քաղ. ինքնավարութիւնը արդէն ստացաւ 3 միլիօն րուբլի։

— Գիւղատնտես Յ. Փիրալեան տնայնագործական կօմիտէտի յանձնարարութեամբ ձեռնարկել է տեղեկութիւններ ժողովելու Նոր-Աֆօնի, Պօնիխօվի և Նիկիտի վանքերի եկեղեցական իւղանկարների մասին։

— Թիֆլիսի նահանգապետը թոյլատրեց Վրաց Գրասիրաց Ընկերութեան վարչութեանը՝ հրատարակել Թիֆլիսում վրացերէն մի պարբերական շաբաթաթերթ «Վրաց Գրասիրաց Ընկերութեան Տեղեկատու» անունով և Պիրցխալավայի խմբագրութեամբ։

— Կայսերական Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկերութեան 1910 թ. եկամտի հաշւեկշռի գումարը կազմում է 13,220 ր.։

— Յունվարի 24-ին նշանակված է Վրաց Դրամատիկական Ընկերութեան անդամների արտակարգ ընդհանուր ժողովը։

— Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը յունվ. 12-ին փոխադրեց Սորմօվի գործարանի վարչութեանը, Մուխրանեան կամուրջի մետաղեայ մասերի համար, 60,000 ր.։ Մնացած 80 հազար րուբլին գործարանին կը վճարվի ամսվայ ընթացքում այն օրից, երբ յիշեալ կամուրջի վրա կը սկսվի երթևեկութիւնը։

— Այսօր նշանակված է քաղաքային դումայական այն մասնաժողովի նիստը, որ պաշտօն ունի հսկել էլեքտրաքարշի երթևեկութեան վրա։

— Պրիվատ-դօցենտ Իվ. Ջավախօվը 4 դասախօսութիւն կը կարդայ Կայսերական Բժշկական Ընկերութեան շէնութեան մէջ վրաց պատմական գրականութեան մասին։ Առաջին դասախօսութիւնը երէկ էր, երկրորդը այսօր և միւսները՝ յունվ. 16-ին և 17-ին։

— Վրաց դրամատիկական խումբը իրան բեժիսեօր է հրաւիրել Ալէքսէեվ-Մեսխիևին։

— Այսօր նշանակված է իրաւաբանների ժողովը։

— Երեւանից մեզ գրում են, որ եղանակն այնտեղ անօրինակ տաք է։

Ամսիս 12-ին յանկարծակի վախճանվել է Տիգրան Տէր-Յակոբեանը, որ մի ժամանակ Երևանի քաղաքային վարչութեան անդամ էր։

— Վաղարշապատից մեզ գրում են. «Ամսիս 11-ի լոյս 12-ի գիշերը առաւօտեան ժամը $4^1/_2$-ին այստեղ երկրաշարժ տեղի ունեցաւ։ Շատերը ցնցումից զարթնեցին և փողոց դուրս եկան։ Հարուածը արևելքից դէպի արևմուտք էր»։

— Շուշու թեմական դպրոցի տեսուչ Ա. Տէր-Պօղոսեանցը խնդրում է մեզ հաղորդել, որ Գաբրիէլ Ղուլիքեխեանցի 35-ամեայ մանկավարժական գործունէութեան յոբելեանի կատարումը յունվարի 24-ից յետաձգված է մարտի 14-ին։

— Յունվարի 19-ին տեղի կունենայ բնութեան սիրողների ընկերութեան հրապարակային նիստը, ուր բժիշկ Սեբաստեանսկին կը դասախօսէ սինեմատօգրաֆիական լուսանկարչութեան տեխնիկայի մասին, իսկ Շտէլլինգը՝ Հալլէյի գիսաւորի մասին։

— Յունվ. 13-ին ոստիկանական պաշտօնեաները և զինուոր պահակները շուրջկալի ժամանակ ձերբակալեցին 4-րդ քաղաքամասում 16, 10-րդ քաղաքամասում—32, 1-ին քաղաքամասում—14 անգործ և անանցաթուղթ մարդկանց։

— Բաթումում շուտով բացվելու է աշխատանքի բորսա։

— «Մշակի» № 7-ի հեռագիրների բաժնում մի սխալ է սպրդել. տպված է «Բարձրագոյնս թոյլատրվեց ցանկացող օֆիցերներին ընդունել նացիօնալիստների կլուբի անդամներ», պէտք է լինի «չը թոյլատրվեց» և այլն։

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՑ

— Դեկտ. 22-ին Կ. Պօլսում նիստ է գումարել այն քննիչ յանձնաժողովը, որի պաշտօնն է Թիւրքահայերի նախկին պատրիարք Օրմանեան արքեպիսկոպոսի դէմ եղած ամբաստանութիւնները քննելու։ Այդ նիստին հրաւիրված է եղել և ինքը ամբաստանեալ սրբազանը՝ բերանացի բացատրութիւններ տալու համար այն մի շարք ամբաստանութիւնների վերաբերմամբ, որոնք բարդվում են իր վրա։ Նիստը շարունակվել է մօտ երեք ժամ, և Օրմանեան սրբազան բերանացի էլ է յայտնել այն բացատրութիւնները, որ արդէն գրաւորապէս յայտնել էր նոյն քննիչ յանձնաժողովին։ Օրմանեան ի միջի այլոց յայտնել է, որ, հարկ եղած դէպքում, ինքը կարող է իր առածները փաստացի կերպով ապացուցանել։ Յանձնաժողովը շարունակելու է իր քննութիւնները։

— Կ. Պօլսի հայ թերթերը հաղորդում են, որ հայ-կաթօլիկների կաթողիկոս-պատրիարքի ընտրութեան համար նախնական աշխատանքներն առաջ են տարվում։ Ներկայումս խնդիրն այն է, որ երևելեաց ժողովի վերջին նիստերից մէկում հարց է յարուցվել ընտրելիների ցանկը, որ, ըստ սովորութեան, մինչև օրս եղել է հինգ անունից բաղկացած, կազմել առանձին եռանունի։ Այդ առաջարկի անողների նպատակն է կաթ.-պատրիարքական ներկայ տեղապահ Գօյունեան արքեպիսկոպոսին, որ, ինչպէս յայտնի է, հայ-կաթօլիկ հասարակութեան առաջադէմ տարրերի մէջ այնքան էլ համակրանք չէ վայելում, դուրս վտարել այդ ցանկից։ Իսկ Գօյունեանը ոգի ի բռին հակառակվում է արտայայտված այդ ցանկութեանը։ Եթէ ցանկը կազմվի հինգ անունից, ապա ամենայն հաւանականութեամբ կը կազմվի այսպէս. 1) Պօղ. եպ. Թէրզեան՝ առաջն. Ադանայի, 2) Աւետիս եպ. Արփիարեան՝ նախկին փոխանորդ, 3) Յար. եպ. Բուզաեան՝ ձեռնադրիչ Հռոմում, 4) Ստ. եպ. Իսրայէլեան՝ առաջն. Խարբերդի, 5) Լևոն արքեպ. Բէչէճեան՝ առաջն. Սեբաստիա-Թօկաթի։ Իսկ եթէ ընտրելիների ցանկը եռանուն կազմվի, այդ դէպքում, հաւանօրէն, կը նշանակվեն միայն վերոյիշեալներից միայն առաջին երեքը։ Ինչպէս հայ-կաթօլիկների, նոյնպէս և ամբողջ հայութեան ցանկութիւնն է՝ տեսնել հայ-կաթօլիկների կաթ. պատրիարքութեան պաշտօնում Պօղ. եպ. Թէրզեանին։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Դիլիջան, 8 յունվարի

«Մշակի» անցեալ տարվայ № 233-ի գաւառական տեղեկութիւնների բաժնում մի թղթակցութիւն կար տպված Դիլիջանից «Հարեան» ստորագրութեամբ, որի մէջ թղթակիցը, գրելով վերաբնակիչների գետնահարկների յաւելման մասին, ի միջի այլոց գրում է. «Այժմ մի երկու-երեք ինքնակոչներ, գանելով որ այդ տուրքը չնչին է (!), որոշել են հաւաքել սաժէնին 12—16 կ.»։

Ապա խօսելով Դիլիջանի մուտքեր տուող աղբիւրների մասին, Հարեանը հաղորդելով հասցնելով այդ մուտքերը՝ կասկածի տակ է դնում դրանց գործադրութիւնը։ Եւ յետոյ յիշեալ տուրքեր գնողներին ինքնակոչներ անուանելով՝ վերջիններիցս հաշիւ է պահանջում բոլոր մուտքերի շուրջը և այլն։

Արդ՝ որովհետև ի պաշտօնէ տանուտէրի պարտքն է վերահսկել իրան հաւատացված հասարակութեան մէջ բոլոր հասարակական պաշտօնեաներին, որ ամեն մէկը նրանցից ճիշդ և անթերի կատարէ իր առանձնած պաշտօնը, մանաւանդ հասարակական փողային հաշիւների ընդհանուր կօնտրոլյօրն համդիսանում է դարձեալ տանուտէրը, իսկ եթէ գտնվեն «ինքնակոչ պարոններ»՝ Հարեանի նկարագրածին պէս ինքնագլուխ տուրքեր որոշող ու այդ տուրքերը գանձողներ, կրկին տանուտէրի պարտքն է իր արժանապատուութեամբ այդպիսիներին պատասխանատուութեան ենթարկելը, և որովհետև իմ խնամքին յանձնված գիւղական հասարակութեան մէջ ակնարկված «ինքնակոչ կարգադրողներ» և տուրքեր գանձողներ ես չը գիտեմ,—ուստի խնդրում եմ Հարեանին՝ բարի լինել յայտնելու «Մշակի» միջոցով, նամակս լոյս տեսնելուց յետոյ 7 օրվայ ընթացքում, թէ իր ակնարկած Դիլիջան գիւղի հասարակութեանը պատկանող վատնված գումարների չափի ու քանակի և թէ «ինքնակոչ» պարոնների անուն ազգանունների մասին, որպէսզի կարողանամ վարվել նրանց հետ օրէնքի թելադրութեամբ։

Դիլիջանի գիւղախմբի հաս. տանուտէր՝ Դ. Դաւթեանց

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐ

Ինչպէս երևում է, Ղարաբաղի թեմակալ առաջնորդի հեռանալը արդէն իրողութիւն է և հետևապէս նոր թեմակալի ընտրութեան խնդիրը հրապարակի վրա է, որին պէտք է առանձին ուշադրութեամբ վերաբերվել։ Ի հարկէ, այս նրանց է վերաբերվում, որոնք հասարակական կեանքով հետաքրքրվում են, և ոչ նրանց, որոնք մտաւոր այլանդակվածների նման անարգում և ժխտում են ազգային կեանքի ինքնուրոյն զարգացմանն ու բարգաւաճմանը նպաստող հանգամանքները, ինչպէս օրինակ մայրենի լեզուի ուսումը աւելորդ համարվելը Շուշու պէս քաղաքում...

Ղարաբաղի թեմը կարօտ է մի ժիր, փորձառու վարիչի, որ կարողանար հնարաւորութեան սահմաններում աւերակի կերպարանք ստացած հասարակական կեանքը բարւոքել թէ բարոյապէս և թէ նիւթականապէս՝ դպրոցներ բաց անելով, ապահովելով դրանց գոյութիւնը և հասարակական կեանքը բարելաւող հաստատութիւններ հիմնելու ձեռնարկող ոյժ դառնալով։ Թեմը կարիք ունի քաղաքագիտութիւնից տեղեակ, առող-խօսող մի կրօնաւորի, որը կարողանար հարևան նորամուտ տարրերի և բնիկների ներկայացուցիչների հետ յարաբերութիւն պահպանել յանուն եղբայրութեան և յանուն խաղաղ կեցութեան։

Ղարաբաղի թեմը ընդարձակ է, հայ գիւղօրայքը շատ, հետևապէս և կարիքները բազմատեսակ, այնպէս որ ամեն մի պատահական վեղարաւորի չը պէտք է այդ պաշտօնին հրաւիրել, ի նկատի գործ դնելով ընտրողական իրաւունքը, մանաւանդ որ, ինչպէս երևում է, հրաժարեցնելը կապված է շատ դժուարութիւնների հետ։

Ղարաբաղի թեմը տեսել է ցոփ կեանք վարող, պատիւն ու կոչումը վարկաբեկ անող կամ թուլամորթ ու միամիտ և ֆանֆարօն վարիչներ. քիչ են պատահել միայն ազնիւ, գործունեայ, համեստ առաջնորդներ։ Թեմի շահը պահանջում է, որ ընտրութիւնը լինի առաջնորդված այս սկզբունքով և ոչ պատահականութեան վրա հիմնված, ուստի ցանկալի էր տեսնել առաջարկված թեկնածուներ, որպէսզի թեր և դէմ կարծիքներից յետոյ քուէարկվող անձը ըստ ամենայնի ծանօթ լինի ընտրողների համար։

Միաբանութեան մէջ առ այժմ կարելի է մատնացոյց անել երկուսին, որոնցից մէկն ու մէկի ընտրութիւնը թեմի համար բաղդաւորութիւն կը լինի։

Առաջինը Գարեգին վարդապետ Յովսէփեան, մի շիտակ անձնաւորութիւն, մաքուր ըստ ամենայնի, գործունեայ, բայց մի քիչ պահպանողական։ Եղել է ուսուցիչ և տեսուչ ճեմարանում և Երևանի թեմական դպրանոցում, նաև Թիֆլիսում՝ թեմի ժամանակաւոր կառավարիչ։

Երկրորդը Գէորգ սարկաւագ Չէօրէքչեան, որը երկար տարիներ ուսուցչութիւն է անում Նոր-Նախիջևանի թեմական դպրանոցում և Գօգոյեան օրիորդաց դպրոցում (գիմնազիա)։ Լուրջ պատրաստված հոգևորական, մեծ եռանդի տէր, խօսելու շնորհք ունեցող, ժողովրդական շահերի պաշտպան և, որ գլխաւորն է, ձեռնարկող ոյժ։ Ունի հասարակական գործունէութիւն. անդամ վանական կառավարութեան, անդամ թերթի խմբագրութեան, բարեգործական ընկերութեան, երբեմն փոխ-նախագահ և այլն։ Մեծ յարգ ունի քաղաքում։ Էջմիածնի կենտրոնական ժողովին մասնակցել է իբրև թեմի պատգամաւոր և հեռացել նախ քան ժողովը փակվելը։

Երկուսն էլ ճեմարանաւարտ և արտասահմանեան համալսարան աւարտած։

Աւ. Տէր-Յարութիւնեանց

Ն.-Նախիջևան

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Թաւրիզ, 2 յունվարի

Ղարադաղի հօրդաների դէմ մղված կռուի անորոշ կացութիւնը մինչև այսօր լուրջ մտահոգութիւն է պատճառում սահմանադրական կառավարութեան։ Սարդար Բահատուրի և Եփրեմի միացած կռիւները Ահարի մօտ, դեկտ. 22-ին և 23-ին, շատ էլ վճռական չեն պատմվում երկու թշնամի կողմերի նկատմամբ։ Ինչպէս վկայում են վերջին օրերի Թաւրիզ հասած լուրերը, սահմանադրական մարտիկները յետ են քաշվել Սէրաբ, նոր ոյժեր ստանալու յուսով։ Եփրեմը ձեռքից թեթև վէրք է ստացել. ծանր վիրաւորված է նաև Եփրեմի աջակից Աշոտը։ Սէրաբում կան նմանապէս Սամադ խանն ու Բաղր խանը իրանց զօրագնդերով՝ Եփրեմի և սարդար Բահատուրի կռիւներին թիկունքից օգնելու դիտաւորութեամբ։ Վերջին երկուսի՝ Սամադի և Բաղրի պարսկական դանդաղաշարժութիւնը, պահանջված օգնութիւնը իր ժամանակին և տեղին հասցնելու մասին, մեծ հաւատ չէ ներշնչում շահագրգռվող հասարակութեան... Դեկտ. 23-ի կռւից յետոյ ընդհանուր վիճակի վերաբերութեամբ ոչ մի լուր չէ ստացվել դեռ ևս. խմանում ենք միայն այն, որ մայրաքաղաքում թէ Թաւրիզում տենդային գործունէութիւն է տիրում կառավարական շրջանների մէջև նոր զօրքեր պատրաստելու և ուղարկելու Ռահիմ խանի դէմ։ Այդ նպատակով Թէհրանից ուղարկվել է Սաթթար խան սարդարին Շամսը Սուլթանս՝ ականակուռ սուր, ի վարձ իր անցած քաջագործութիւնների, միանգամայն հրահանգելով որ իր զինուորական կազմով շտապէ Ղարադաղ Ռահիմ խանի վրա։ Սարդարը ամեն տրամադրութիւն ունի գնալու, եթէ իրան վճարվեն հարկաւոր ծախսերը... Եթէ հաւատ ընծայենք Ռահիմ խանի զինուորական անհամեմատ ոյժին, նրա ապաստանած վայրերի անմատչելի և անառիկ դիրքին քաջ ծանօթ անձնաւորութեանց խօսածներին, կառավարութիւնը Ղարադաղում և ընդհանրապէս Սէրաբի շրջանում ունեցած պատրաստ ոյժերով գուցէ անկարող կը լինի ճնշել Ռահիմի և նրա զինակից խաների ապստամբութիւնը, երբ ձեռք չը բերէ նորանոր ոյժեր։

Պարսկաստանի բէակցիօն տարրը, տեսնելով կառավարութեան տագնապալից դրութիւնը, ծիծաղում է քթի տակից վարդագոյն յոյսերով։ Եւ ինչո՞ւ չը հրճուի։ Երկրի ներքին վիճակը խառնաշփոթ և անստոյգ, ֆինանսականը քայքայված, փոխառութիւնն անյաջող։ Միւս կողմից ոսկեզօծ իղձերով տոգորված և մեծ փառքի ու հարստութիւնների հասնելու տենչով օրօրվող մոլլաներիները, հրաժարված այսօրվայ իրականութիւնից, բուռն դժգոհութիւն են արտայայտում, փող ու չաղ պաշտօններ պահանջում. հակառակ դէպքում զէնքով կը սպառնան։ Սահմանադրութեան գոյութեամբ իրանց վաղեմի դիրքն ու հեղինակութիւնը վտանգի մատնած հոգևորական դասերի շարանները տիրող կարգերից դժգոհ են ու անբաւական. անշուշտ յարմար բոպէին պատրաստ կը լինեն բէակցիօներների հետ համբուրվելու և նրանց գիրկն ընկնելու։ Կալուածատէրերը առատ են ցոյց են տալիս սահմանադրականներին, նկատելով երբեմն հլու և հնազանդ գիւղացու՝ սարուկ բայայի ըմբոստ շարժումները։ Տնտեսապէս չքացած, գործարաններից և այլ աշխատանքի վայրերից զրկեծ թափուր Պարսկաստանի մեծ ու փոքր քաղաքներում սոված անգործների հոծ խմբեր թափառում են և աշխատանք, հաց որոնում, ամեն մի ճար, ամեն մի միջոց սպասելով սահմանադրական կառավարութիւնից, և՝ չը ստացած դէպքում անբաւական մնալով։ Վերևում նկարագրված իրողութիւնները արդիօք մեծաքանակ առաղձ չե՞ն մատակարարելու բէակցիօն տարրի երևակայած ապագայ շինութեան համար...

Ո՞չ. մէջլիսը և առհասարակ երկրի չէրմ սահմանադրականները պէտք է ջանան, քանի դեռ ուշ չէ, պինդ կազմակերպվել պատահականութեանց հանդէպ, դրամ հայթայթել, եթէ չեն կամենում անախորժ դէպքերին զոհել նորաբողբոջ սահմանութիւնը։ Հայկազուն

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

12 յունվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ներքին գործերի մինիստրութիւնը հրահանգով տեղեկացրեց նահանգապետներին, որ, ազգաբնակութեանը դիւրութիւն տալու համար, որպէսզի նա հնարաւորութիւն ունենայ գործածել ոգելից խմիչքներ կերակուրների հետ, նա անհրաժեշտ է գտնում չը ճնշել այդ տեսակ խմիչքների առևտուրը պանդոկներում, ուր և տրվում է տաք կերակուր, սակայն այն պայմանով որ այդ առիթ չը ծառայէ աւելացնելու խմիչքավաճառանոցների թիւը։

ՄՕՍԿՎԱ։ 500 րուբլի տուգանքի ենթարկվեց «Деревенская Газета»-ի խմբագրութիւնը «Գիւղը և քաղաքը» յօդուածի համար։

ՄԻՆՍԿ։ Պարզվեց, որ Ազօվ-Դօնեան բանկից փախած պաշտօնեայի ձեռքով վատնված է ընդամենը 93,000 րուբլի։

13 յունվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Օրինականացվեց ռուս արևելագէտների ընկերութիւնը։

Երէկ Կայսրին ներկայացաւ անգլիացի ճանապարհորդ Էրնեստ Շէկլտօնը։

ՄՕՍԿՎԱ։ Իւասօվինի մանուֆակտուրային ֆաբրիկայում հրդեհը վնաս տուեց 300 հազար րուբլի։

ԲԵՐԼԻՆ։ Ֆրանսիական դեսպանատանը տեղի ունեցաւ պաշտօնական երեկոյթ։ Կայսրը ֆրանս-գերմանական պատերազմից յետոյ առաջին անգամ եկաւ կայսրուհու և պալատականների ուղեկցութեամբ։ Ներկայ

էին 200 հրաւիրվածներ, մինիստրներ և դեսպաններ: Ցերեկ կայացաւ ընթրիք.

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Յունվարի 2-ին խաղացված I ներքին փոխառութեան շահված տոմսերի սերիաները.

8930	16499	15771	86	7211
10583	15574	9265	18377	13571
4969	4674	669	6043	9449
13285	10580	6563	1797	4049
11442	1974	4364	10547	3891
19435	1006	362	14005	5706
9406	7481	7221	112	9110
16487	15638	9179	415	8242
7793	19330	1335	1927	13308
17613	3376	16178	1621	19267
12769	1584	2335	5248	7653
11708	3976	8921	6073	2179
8346	2231	3683	19932	6372
17141	9663	19008	17844	16551
6036	16890	10122	7261	8854
18453	2458	11366	19910	12659
10339	3346	8358	14182	6169
10102	17710	17400	18794	15964
1820	1770	7398	17666	15601
13951	13902	1911	4847	6340
4493	17976	4620	941	6944
4272	6674	9820	875	6500
5791	13186	6062	19284	18037
6329	6150	1773	5114	10026
19764	16097	11345	14236	12832
18850	14780	6970	17357	19363
19416	11840	3630	14980	2510
4571	7536	7312	15155	16003
10852	5417	11711	18218	11538
892	7209	25529	3431	18840
14970	8838	12938	4312	14675
11800	16103	8994	14706	9697
11499	1787	4624	19582	15604
10757	4592	6103	17918	12545
13100	8947	13690	769	4524
5630	19207	11450	5488	13293
9771	19419	19702	6087	10288
13335	9398	6367	13888	14368
15330	3934	15292	5443	1055
12911	6685	18076	4073	2665
4034	9152	3393	14026	4114
1934	8243	15959	6586	748
1732	18936	8957	17507	
18469	3998	4813	13989	

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

(Ձմեռային երթևեկութիւն)

(Ժամերը նշանակված են Թիֆլիսի ժամանակով)

ԹԻՖԼԻՍԻՑ ՄԵԿՆՈՒՄ Է

ԲԱԳՈՒ՝ պօստատար գնացքը 11 ժ. 40 ր. գիշեր., Գանձակ է հասնում 6 ժ. առաւօտ., Եւլախ՝ 8 ժ. 9 ր. առաւօտ., Հաջի-Կաբուլ՝ 1 ժ. 12 ր. կէսօր., Բալաջարի՝ 4 ժ. 45 ր. ցերեկ., Բագու՝ 6 ժ. 9 ր. երեկ.: Մարդատար գնացք № 6՝ 8 ժ. 11 ր. երեկ., Գանձակ է հասնում 2 ժ. 32 ր. գիշեր., Եւլախ՝ 4 ժ. 41 ր. գիշեր., Հաջի-Կաբուլ՝ 9 ժ. 12 ր. ցերեկ., Բագու՝ 2 ժ. 10 ր. ցերեկ.: Խառն գնացք չորրորդ կարգի վագոններով, միայն ըստ հարկի կարևորութեան, 7 ժ. 3 ր. առ., Բագու է հասնում 11 ժ. 43 ր. կէսօրվայ: Արագացված գնացք № 12՝ 10 ժ. 11 ր. երեկ., Գանձակ է հասնում 4 ժ. 13 ր. գիշեր., Եւլախ՝ 6 ժ. 8 ր. առ., Հաջի-Կաբուլ՝ 10 ժ. 32 ր. ցեր., Բալաջարի՝ 1 ժ. 45 ր. կէսօր., Բագու՝ 2 ժ. 20 ր. ցերեկ.:

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆ՝ պօստատար 1 ժ. 37 ր. գիշ., Ալէքսանդրապօլ է հասնում 12 ժ. 21 ր. ցեր., Էջմիածին կայարան՝ 5 ժ. 30 ր. եր., Նախիջևան՝ 11 ժ. 30 ր. գիշ., Ջուլֆա՝ 1 ժ. 4 ր. գիշ.: Մարդատար ապրանք.՝ 4 ժ. 20 ր. ցեր., Ալէքսանդրապօլ է հասնում 3 ժ. 16 ր. գիշ., Էջմիածին՝ 8 ժ. 46 ր. առ., Ուլուխանլու՝ 9 ժ. 16 ր., Երևան՝ 10 ժ. 14 ր. առ., որից դէնը այլ ևս չէ գնում: Խառն գնացք չորրորդ կարգի վագոններով՝ ըստ հարկի կարևորութեան՝ 5 ժ. 8 ր. ցեր., Ալէքսանդրապօլ՝ 6 ժ. 56 ր. առ., որից դէնը այլ ևս չէ գնում:

ԲԱԹՈՒՄ՝ մարդատար № 7՝ 8 ժ. 10 ր. երեկ., Բաթում է հասնում 9 ժ. 42 ր. առ.: Պօստային՝ 9 ժ. 42 ր. երեկ., Բաթում է հասնում 11 ժ. 48 ր. առ.: Մարդատար № 5՝ 1 ժ. գիշ., Բաթում է հասնում 2 ժ. 8 ր. ց.:

ԹԻՖԼԻՍ Է ՀԱՍՆՈՒՄ

ԲԱԳՈՒԻՑ՝ պօստատար գնացքը 8 ժ. 42 ր. առաւ., մարդատար № 5՝ 12 ժ. 11 ր. գիշ., Արագացված № 11՝ 10 ժ. 47 ր. առ.: Վերջին գնացքը չէ գնում Բաքում:

ԲԱԹՈՒՄԻՑ՝ մարդատար № 6՝ 7 ժ. 21 ր. երեկ., պօստային՝ 10 ժ. 40 ր. երեկ., մարդատար № 8՝ 12 ժ. 17 ր. կէսօրին: Վերջին գնացքը Բագու չէ գնում:

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆԻՑ՝ պօստատար 6 ժամ 19 ր. առ., մարդատար-ապրանքատար՝ 6 ժ. 44 ր. երեկոյեան:

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼԻՑ խառն գնացք 4-րդ կարգի վագոններով՝ 4 ժ. 48 ր. գիշերվայ:

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ԱՌԱՒՕՏԵՐԸ՝
Բ. Ա. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.:
Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—11 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային:
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.:
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.:
Մ. Գ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.:
Օ. Վ. ԳԵՑԵՎՍԿԱՅԱ-ԷՆԳԵԼ—12—1 ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.:
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.:
Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—$1^1/_2$—2 ժ. ներքին և երեխայոց հ.
Ց. Մ. ԿԷՕՆՃԵԱՆ—ատամնաբոյժ—$8^1/_2$—$11^1/_2$ ժ., պլոմբներ և արհեստական ատամներ:
ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝
Օ. Վ. ԳԵՑԵՎՍԿԱՅԱ-ԷՆԳԵԼ—6—$6^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.:
Ի. Ֆ. ՄԱՐՑԻՇԵՎՍԿԻ—6—7 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.:
Վճարը 50 կ.: Ջրաւորները ձրի: Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

ԲԺԻՇԿՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Հիւանդանոց
Մշտական մահճակալներով
Թիֆլիս, Միխայլովսկի պր., Միքայէլեան հիւ. դիմաց, 59, տէլ. 1026
Հիւանդների ընդունելութիւն.
Միք. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ—առ. ժ. 11—12-ը, միզասեռական, սիֆիլիսի և կաշուի հիւ.:
Ն. Ա. ԱԹԵՆԵԱՆՑ—ցեր. ժ. 1—2-ը, ականջի, քթի և կոկորդի հիւանդութիւններ:
Վ. Վ. ՎՆՈՒԿՕՎ—ցեր. ժ. 1—2-ը, վիրաբուժական հիւանդութիւններ:
Ի. Ն. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ—առ. ժ. 11—12-ը, ջղային և ներքին հիւանդութիւններ:
Մ. Պ. ԿԻՄՕՆՏ—առ. ժ. 11—12-ը վիրաբուժական հիւանդութիւններ:
Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ—առ. ժ. $11^1/_2$—$12^1/_2$-ը, ներքին և երեխաների հիւանդութիւններ:
Ա. Դ. ԿԱԼՄԸԿՕՎԱ-ՎՆՈՒԿՕՎԱ—ցերեկ. 2—3 ժամը, կանանց հիւանդութիւններ:
Բժշկութիւն էլեքտրականութեամբ, մասսաժով և հիպնօզով: Միկրօսկօպիական, բակտերօլօգիական և քիմիական հետազօտութիւններ: Ծաղկի պատուաստումն: Ծծմայրերի քննութիւն: Վճարը խորհրդի համար 50 կ.: Օպերացիաները և համախորհուրդները ըստ համաձայնութեան: Հիւանդների բաժանմունքը բաղկացած է թէ ընդհանուր և թէ առանձին սենեակներից
(կ. ե. ու.) 236. 100—85

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ
Մասնագէտ միզասեռական, սիֆիլիս և վեներական հիւանդութիւնների:
Ընդունում է հիւանդներին՝
Առաւ. ժամը 12—1-ը, երեկ. ժամը 6—8-ը:
Կիրակի օրերը՝ միայն ժամը 12—1-ը:
Կուկիա, Սեմենօվսկայա փ. № 16.
Տելեֆոն № 40.
(ե. ու. կ.) 984. 100—45

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
ԱՒԵՏ. ԲԱԲԱՅԵԱՆԸ
Մնալով այս ձմեռ Թիֆլիսում, ընդունում է ներքին եւ ջղային հիւանդներ:
Ցերեկվայ 1—3 ժ., երեկոյեան 6—7 ժ.
Լերմոնտովսկայա փողոց տուն 21, բն. № 2.
Տելեֆոն № 221.
(օ. մ.) 1213. 35—18

ԲԺԻՇԿ
Խ. Բ. ՄԵԼԻՔ-ԷՅՆԱԹԵԱՆ
Մասնագէտ սիֆիլիս, վեներական, միզասեռական և կաշուի հիւանդութիւնների: Հիւանդների ընդունելութիւնը՝ առաւօտ. ժամը 9-ից մինչև 10-ը, երեկոյեան ժամը 5-ից մինչև 7-ը:
Կուզնեցովսկայա փ., № 6, «Վէտցել» հիւրանոցի մօտ: (ե. հ. շ.) 955. 100—45

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Տ. ԳԻՒՐԳԻԻԼԳԵԱՆ
Աչքի հիւանդութիւններ
Ընդունելութիւնը ամեն օր
Առաւօտեան ժամը 10—1
Երեկոյեան ժամը 5—7
Վելյամինօվսկայա փող № 8
(օ. մ.) 783. 100—71

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՈՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ հիւանդութիւններ:
Ընդունելութիւն ամեն օր { 5—7 ժ. երեկ.
Միքայէլեան փող., № 36. Տելեֆոն № 388
(օ. մ.) 1216. 100—59

ԲԺԻՇԿ
Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ
Սիֆիլիս, միզասեռական, վեներական և կաշուի հիւանդութիւններ:
Ընդունելութիւնը
ամեն օր { առաւօտեան ժ. $12^1/_2$—2. / երեկոյեան ժ. 5—7.
Կիրակի օրերը միայն առ. ժ. 11—$12^1/_2$.
Հասցէն՝ Սօլօլակ, Բէհբութեան փ., № 33.
(օ. մ.) 1044. 100—64

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ
Ներքին և ջղային հիւանդութիւններ:
Ընդունելութիւնը
ամեն օր { առաւօտեան 9—12 ժ. / երեկոյեան 5—7 ժ.
Միքայէլեան փողոց, № 27.
(ա. օ.) 1087. 100—61

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

! ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՐՁՐԷՔ !
Ուղարկում եմ պօստով, վերադիր վճ., առանց կանխավճ. «ՏՐԻՈՒՄՖ» չէվիօտի ամբողջ կտոր՝ $4^1/_4$ արշ., տղամարդկանց լրիւ
ՁԳԵՍՏ 2 ր. 75 կ.
Չը նայած ծայրայեղ էժանութեան՝ «Տրիումֆ» կտորը բրդից է (ոչ բամբակից) և ունի բոլոր յատկութիւնը լաւ կտորների, միանգամայն ամուր է, գործնական ու շքեղ: Գոյները՝ սև, մուգ-կապոյտ, շագանակագոյն, ձիթագոյն: Ճանապարհածախքը 55 կ.: Երեք և աւելի կտոր բերել տալուց՝ ճանապարհածախքը իմ հաշւին:
Պահանջները հասցէագրել՝
г. Лодзь, № 72 п., фабриканту
ЗИГМУНТУ РОЗЕНТАЛЮ.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն:
(15, 29, փ. 5) (B. 2749) 33. 3—1

Ուսուցիչ
Փորձված, բարձրագոյն կրթութեամբ: Պատրաստում է բոլոր դպրոցների համար: Դասատուութիւնը բարեխիղճ, գները մատչելի:
Հասցէն հարցնել՝ Թառայեանցների գրավաճառանոցում (Գօլօվինսկի պրօսպեկտ, Ծովակալանի տակ):
(օ. մ.) 4. 5—4

ԼՈՒՍԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐ
ՀԱՅ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻՆ
ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ
ինքնուրոյն գրուածներից և ժողովրդական նիւթերից կազմած գունաւոր պատկերազարդ մանկական գրադարան.
1) «Շունն ու կատուն» 25 կ.
2) «Ամբախտ վաճառականները» 35 կ
3) «Գառնիկ ախպերը» 50 կ.
4) «Անյաղթ աքլորը» 15 կ.
5) «Ծիտը» 15 կ.
6) «Ուլիկը» 15 կ.
7) «Աղուէսը» 15 կ.
Նոր լոյս տեսան
8) «Խօսող ձուկը» 15 կ.
9) «Տէրն ու ծառան» 15 կ.
10) «Գիքորը»
Շուտով լոյս կը տեսնի՝
11) «Մի կաթիլ մեղրը»:
50 և աւելի օրինակ առնողներին 25% զեղչ: Առաքման ծախսը առնողի վրա: Ապառիկ չէ ուղարկվում:
Դիմել գրավաճառներին և հրատարակչուհուն՝ Тифлисъ, ул. Паскевича 6, кн. М. М. Тумановой. 1364. 10—9

«Գուտտենբերգ» գրավաճառանոցում վաճառվում են ի միջի այլոց
„ՏԱՃԱՐ“
կրօնական-եկեղեց. կիսամսեայ հանդէսի համարները:
Բաժնեգինն է տարեկան 4 րուբլի:
Իւրաքանչիւր համարն արժէ 20 կոպէկ:
(օ մ.) 24. 5—2

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԱԲԵԼԵԱՆԻ
Ինքնուրոյն վօդևիլներ
«Մկրճի հարսանիք» . . . . 20 կ.
«Նաֆտի ֆոնտան» . . . . 10 կ.
«Խելագար Մինաս» . . . . 20 կ.
«Անկոչ հիւր» . . . . 20 կ.
«Պօէտի երազը» . . . . 20 կ.
«Գիւղի վարժապետը» . . . . 30 կ.
«Էքսպրօպրիացիա» . . . . 20 կ.
Պահեստը Թիֆլիս՝ «Գուտտենբերգ» և «Կենտրօնական», իսկ Բագու՝ «Սօտրուդնիկ» գրավաճառանոցներում: Հեղինակի հասցէն՝ Нахичевань н/Д. Ал. Абелянъ.
(ե. հ. կ.) 1383. 10—10

ՀԱՐԿԱՒՈՐ Է
ՀԱՅՈՒՀԻ ԲՕՆՆԱ
միջին տարիքով, մի երեխայի համար, օտար քաղաքում գտնվող մի ընտանիքի մէջ:
Հարցնել՝ Цх етская ул. № 3, տիկին Մարգարեանին:
(օ. մ.) 11. 3—3

«Մշակի» խմբագրութեան մէջ յօգուտ Ադանայի աղէտեալների և հայ որբերի
ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ՝
1) «ՀԱՅԻ ԿՏՈՐ ՋԷՅԹՈՒՆՅՈՒՆ»
Գրական ժողովածու, հրատ. Գր. Ջալլուշեանի, գինն է ամենապակասը 3 ր.:
2) «ԳՈՒՆԱՒՈՐ ՄԵԾԱԴԻՐ — ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐ
Եապօնական կեանքից, նուիրված Նիկօլսկ քաղաքի հայ լուսանկարիչ Սմբ. Բուդաղեանի կողմից, իւրաքանչիւրը 30 կ. (փոխարէն 60 կոպէկի):
Այն անձինք, որոնք կամենում են օգնութիւն հասցնել աղէտեալ ադանացիներին, բարի և օգտակար գործ կատարած կը լինեն՝ գնելով այդ գրքերից ու լուսանկարներից բազմաթիւ օրինակներ և նուիրելով ազգային զանազան հաստատութիւնների, ուսումնարանների ու գրադարանների՝ թէ Ռուսաստանում, թէ Պարսկաստանում և թէ Թիւրքիայում:
(օ. մ.) 1352. 10—10

Լ. Լեալեֆի լաբօրատօրիայի Օրլեան քաղաքում (Ֆրանսիա)
ԵՕԴԻՐԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԴԵՇԱՆԻ
(Iodhyrine du d-r Deschamp)
ՇԱՏ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ՄԻՋՈՑ
ՉԱՂԱՆԱԼՈՒ ԴԵՄ
որ խորհուրդ են տալիս բժիշկները, փառաւոր հետևանքներով: Բժշկապետ Դէշանի Եօդիրինը նշանաւոր միջոց է համարվում չաղութեան դէմ. նրա աչքի ներգործութիւնը նկատվում է հենց բժշկութեան սկզբում:
Բժշկապետ Դէշանի Եօդիրինը բոլորովին անվնաս է օրգանիզմի համար:
Հեռացնում է չաղութիւնը ապահովաբար շատ կարճ ժամանակամիջոցում:
Արկղիկի գինը, որ պարունակում է 60 դեղահատեր, արժէ 4 ր. 25 կոպ.:
Ծախվում է բոլոր դեղատներում և դեղատնային խանութներում:
Ընդհանուր ներկայացուցչութիւնը Ռուսաստանում
Торговый Домъ ЛЮКСЕМБУРГЪ и К-о. Варшава. Журавья. 40.
(յ. 15, 28, փ. 9. մ. 2, 20) (B. 2234) 30. 5—1

ՈՐՏԵՂ ԿԱՐԵԼԻ Է ԳՆԵԼ ԼԱՒ ԵՒ ԷԺԱՆ ԱՊՐԱՆՔ
Գ. Յ. ՂԱՍԱԲԵԱՆՑԻ
Նոր բացված խանութում ստացված են մեծ քանակութեամբ գինու և լիմօնադի շշեր՝ $1/_{16}$—հարիւրը 7 րուբլի: ԻՆՔՆԱԵՌՆԵՐ ամեն ձևի, տեսակի—Վօրօնցօվի, Բատաշևի և այլ գործարաններից: Անօթներ էմալիրօվաննի և ֆարֆօրից: «Գրէց» խոհանոց, մետաղեայ պատառաքաղներ, գդալներ և տան համար այլ հարկաւոր իրեր:
ԳՆԵՐԸ ԷԺԱՆ: Ծախվում է գումարով և հատով:
Դիմել այս հասցէով. Тифлисъ, Армянскій базаръ, д. Кредит. О-ва, № 1. Кеворку Яковлевичу Касабову. 32. 1—1

ԱՌԵՒՏՐԻ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆԱԲ. ՄԻՆԻՍՏՐ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔՈՅ ԳՏՆՎՈՂ
Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ
Թիֆլիս, Միքայէլեան պր. 24/4,
Տալիս են երկսեռ անձերին մասնագիտական առև տր. կրթութիւն:
Դասընթացքն աւարտողներին տրվում են ատտեստատներ:
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ զբաղմունքները կատարվում են կուրսերում՝ Լօնդօնի Pitman և Պարիզի Pigier դպրոցների ձևով կազմակերպված Muster Comtori-ում: Նիւթերն առնվում են րէալ կեանքից: Առարկաներն են. ա) պարտադիր. 1) Հաշւապահութիւն (պարզ, իտալ., գերմ., ֆրան., ամերիկական, բանկային և գործարանական, 2) Առևտրական թւաբանութիւն, 3) Քաղաքատնտեսութիւն, 4) Օրէնսգիտութիւն (առևտրական իրաւունք, մուրհակի կանոնադրութիւն), 5) Առևտրական թղթակցութիւն, 6) Թւաբանութիւն հաշւիչի վրա, 7) Վայելչագրութիւն, արագագրութիւն (ամենավառ ձեռքի ուղղումն). բ) ոչ պարտադիր. 1) ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐ, 2) աշխարհագրութիւն, 3) գակտիլօգրաֆիա (ռեմինգտօն և այլ.) և 4) առևտր. թղթակցութիւն օտար լեզուներով: Զբաղմունքները կատարվում են և զատ-զատ: Ունկնդիրների թւի շատութեան պատճառով բացվում է զուգընթաց բաժանմունք: Ունկնդիրների թիւը սահմանափակված է: Պարապմունքների սկիզբը յունվարի 15-ին: Խնդիրների ընդունելութիւնը առ. 10—12 ժ. և եր. 4—7 ժ.: Ծրագիրը և կանոններն ուղարկվում և տրվում են ձրիաբար կուրսերի շէնքում:
Կուրսերի հիմնադիր՝ առևտր. գիտութեան կանդիդատ՝ Տ. ՓԻԼՕՅԵԱՆ
(ա.օ.) 1387 20—10

1910 ԹՒԻ ՀԱՄԱՐ
ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

պատկերազարդ շաբաթաթերթի (Բ տարի)
«ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԻ» բովանդակութիւնը. Երկրագործութիւն: Անասնաբուծութիւն և կաթնատնտեսութիւն: Պարտիզպանութիւն և պտղաբուծութիւն: Այգեգործութիւն և գինեգործութիւն: Յատուկ բոյսերի մշակութիւն: Մեղուաբուծութիւն և շերամապահութիւն: Բանջարաբուծութիւն: Թռչնապահութիւն: Կօօպերացիա և սպառողական ընկերութիւններ: Գիւղատնտեսական նորութիւններ: Գիւղատնտեսական կեանք: Գրախօսութիւնն Թղթակցութիւններ: Տնայնագործութիւն և տնարարութիւն: Հարց և պատասխաններ: Փօստ-արկղ և յայտարարութիւններ:
Առաջիկայ 1910 թւին «Գիւղատնտեսին» աշխատակցելու են նաև Թիւրքահայ գիւղատնտեսներ:
«Գիւղատնտեսը» 1910 թւի իր տարեկան բաժանորդներին թերթի համարներից դուրս տալու է որպէս նուէր՝
ՀԱՑԱԲՈՅՍԵՐԻ ԵՒ ԽՈՏԱԲՈՅՍԵՐԻ ՓՈՐՁՆԱԿԱՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՍԵՐՄԵՐ
ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ.

Ռուսաստանում		Արտասահմանում	
Տարին	3 րուբլի	Տարին	4 րուբլի (12 ֆրանկ)
Կէս տարին	2 րուբլի	Կէս տարին	2 ր. 50 կ. (7 ֆրանկ)

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, Редакція „Гюхатнтесъ". Արտասահմանից՝ Tiflis (Russie) Rédaction «Guchatntess». (կ. հ.) 1179. 24—21

1910 թ. Մօսկվայում կը սկսեն հրատարակվել մի շարք Գրական-Գեղարուեստական Ալմանախներ
ԳԱՐՈՒՆ
վերնագրով, որին հրաւիրվում են մասնակցելու մեր բոլոր ռուսահայ և թիւրքահայ հեղինակները: Ալմանախի մասնակցութեան գործում առանձնապէս կը խրախուսվեն երիտասարդ և սկսնակ գրողները: Խստիւ կը պահպանվի վարձատրութեան սկզբունքը:
Նիւթերը խնդրվում է հասցնել մինչև փետրվարի 1-ը, երբ արդէն ալմանախը տպագրութեան կը յանձնվի:
Դիմել՝ նիւթերի և նամակագրութեան համար՝ Москва, Большая Дмитровка, д. № 9. кв. 47, Герасиму Микаэляну.
(ա. օ.) 25. 10—3

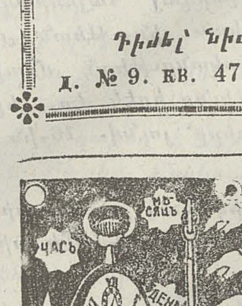

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ!!!
Ծոցի ժամացոյց մշտական օրացոյցով:
Այդ ժամացոյցը ցոյց է տալիս օրը, ամսաթիւը և ամիսը: Գիշերվայ իւրաքանչիւր 12 ժամին ամսաթւերը աւտոմատիկ կերպով թռիչք են անում և ցոյց են տալիս եկող օրը և ամսաթիւը: Բացի դրանից, այդ ժամացոյցը «Անկեր» է, 15 քար. ընթացքով, սև պողպատից, լարվում է 40 ժամը մի անգամ, մետալ. ցիֆերբլատով և ուղիղ ընթացքով: Գինը միայն 4 ր. 50 կ., 2 հատը 8 ր. 50 կ.: Ուղարկվում է վերադիր վճարով և առանց կանխավճարի, 6 տարվայ երաշխաւորութեամբ: Առաքումը 1 հատից մինչև 4 հատը 40 կ. (Սիբիր 75 կ.): ՄԵՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆ Է! Էժան ժամացոյցների ետևից մի ընկնէք, այլ բերել տուէք մեզանից այդ ժամացոյցը և դուք մեզանից միշտ շնորհակալ կը մնաք: Մօդային փոքրիկ շղթաներ իսկական նոր ոսկուց, գեղեցկաշէն բրէլօկով՝ 75 կ. և 1 ր. 50 կ., 2 հատը 2 ր. 50 կ. և 3 ր. 50 կ.: Խնդրում ենք վերաբերվել մեզ կատարեալ վստահութեամբ, իսկ մենք համարձակվում ենք հաւատացնել ձեզ, որ ամեն ջանք գործ կը դնենք արդարացնել մեզ այնքան յաճախ արտայայտված վստահութիւնը և շնորհակալութիւնը:
Հասցէն՝ Штрумфельдъ, Варшава. Св. Креста 48, Отд. 23
(6, 10, 14) (B. 44247.) 694. 3—3

Типографія „Экономія" Большая Ванкская № 3.